

מדינת ישראל

ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט

פרוטוקול עדות

שם העד : יעקב נגל

מועד העדות : 14.5.2023

ועדה : בבקשה, תת אלוף במילואים יעקב נגל, אני מזהיר אותך שעליך לומר את האמת, אם לא כן תהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק.

ועדה : אתה היית ממלא מקום ראש המל"ל באיזו תקופה?

יעקב נגל : (מילים לא ברורות) ראש המל"ל בפועל או ממלא מקום זה אותו דבר, אני נכנסתי לתפקיד ביום 6.1.16 עד הראשון ל... רשמית 1 למאי, 1 לאפריל, זה תלוי (מילים לא ברורות), 1.5.17, ולפני... אני הייתי סגן ראש המל"ל לנושאים אסטרטגיים ומשלב מסוים גם לנושאים ביטחוניים ממאי 2011 עד ינואר 2016, ולפני כן הייתי במשרד הביטחון במפא"ת, סגן מדעי לראש מפא"ת, ראש מו"פ בפועל, זה מהשנים... מ-1996 עד 2011 הייתי במל"ל, הייתי ראש ענף, ראש מחלקה, ואז סגן מדעי של ראש מפא"ת וראש מו"פ בפועל כי זה... זה לא קשור ישירות לוועדה אבל זה בהחלט קשור לחלק מהדברים שראיתי שהוועדה עוסקת בהם שקשורים לתהליכי רכש ולאידך עובד משרד הביטחון, הייתי גם בתקופה הזאת כשבע וחצי שנים ראש הוועדה לפטור ממכרז, לבחירת מפתחים,

ועדה : בסדר, כן, אוקיי, אז נתחיל באמת בשאלות כלליות,

יעקב נגל : אני יכול בשיחה או שהכל זה שאלות ותשובות?

ועדה : הכל שאלות,

יעקב נגל : אין מצב שבו אני מציג דברים שלי? אוקיי,

ועדה : שאלות, כן, נתחיל בשאלות, אם יהיה לך אחר כך להוסיף משהו בבקשה, נתחיל בתהליכים לרכש או להחלטות רכש על אמצעי... אמצעי לחימה, *** , איך זה בפועל? בתמצית,

יעקב נגל : שוב, זו שאלה יותר מדי רחבה אבל בסדר, כי קודם כל אתה צריך להגדיר, *** ,

ועדה : כמו F35, צוללות,

יעקב נגל : *** יש תהליכים לאידך עושים רכש, אני אתחיל מהסוף, כל רכש שהוא מעל סכום מסוים שנתי או רב שנתי, דורש החלטה של ועדת שרים להצטיידות, יש מקרים שבהם ועדת השרים להצטיידות היא הקבינט ויש מקרים שבהם יש ועדת שרים להצטיידות נפרדת, שרובה מורכבת מחברי קבינט וחלקה לא, בשנים שלי במל"ל היו גם מקרים כאלה וגם מקרים כאלה, *** ,

ועדה : עכשיו נרד,

יעקב נגל : זה למעלה, עכשיו זה כשמגיעים לסוף, כשמגיעים להתחלה... שוב, אני הייתי גם ממליץ לוועדה המכובדת ללמוד איך עושים דברים כאלה לא

רק בישראל, יש הרבה מאוד שאלות על האם אנחנו עושים את זה נכון או לא, סימני שאלה שחלקם מועלים סימני שאלה האם ייתכן שיעשו משהו עם או בלי משרד הביטחון, אפשר ללמוד מארצות הברית, לראות בלי צה"ל, אפשר לראות בארצות הברית שיש החלטות שמתקבלות בלי שהזרוע קובעת, הזרוע (מילה לא ברורה) תמיד, עכשיו לא תמיד היא צריכה לקבוע, עכשיו בעיקרון כשעושים תהליכי רכש זה תלוי מאוד מה רוכשים, מה ההיקף המחירי, על מה מדובר, מה היא ההשפעה...

ועדה:

פרופסור נגל, אני מבקש, איך זה מתחיל? כן, אמרת לנו את הסוף, איך זה מתחיל? מאין זה מתחיל?

יעקב נגל:

אין הגדרה איך זה מתחיל, באופן עקרוני יש תוכניות רכש רב שנתיות של גופים, גם הן נבנות בתהליכים של מלמטה עד למעלה, גם bottom up גם top down, כשיש תוכנית רכש רב שנתית בסיכומו של דבר כאשר רוצים ליישם רכש כלשהו אם יש לך תקציב אתה עולה לוועדת הרכש הרלוונטית, מבקש את האישור לרכוש, מבקש את האישור או בספק יחיד או במכרז, יש מקרים שאתה עושה את זה ב...

ועדה:

לא, אנחנו לא שם, לא שם, זה כבר אחרי, איך מתחיל? מפקד חיל הים נניח הוא רוצה צוללות, מפקד זרוע היבשה רוצה נמ"רים או איך שזה נקרא,

יעקב נגל:

זה לא עובד ככה,

ועדה:

אז תספר לנו איך זה עובד,

יעקב נגל:

זה עובד בכך שקודם כל מפקד זרוע היבשה או מפקד זרוע הים לא יכול להחליט שהוא רוצה צוללות או נמ"רים, יש תהליכי רכש, יש תהליכים של הצטיידות רב שנתיים במערכת הביטחון, יש תהליך בניית תר"ש, תוכנית רב שנתית, בבניית התר"ש מעלים על השולחן את כל הצרכים, בדרך כלל הצרכים גדולים בהרבה מהתקציב המבוקש, בשלב הזה אף אחד עוד לא יודע מה הוא. את העבודות האלה בדרך כלל מרכז בשלב הזה אגף התכנון, ראש חטיבת התכנון, אחרי שבכל זרוע ובכל גוף יש תהליכים שמרכזו רמ"ח התוא"ר שלהם ויש רמ"חי התקציבים ויש את היחידות ויש מחלקות מחקר ופיתוח ויש מחלקת הצטיידות ויש מחלקות מבצעיות, כל גוף... וגם זה הוא רק אחרי שכבר יש תהליכים שאומרים בכלל קודם כל מה אתה רוצה. מה זה פתאום מפקד זרוע היבשה רוצה נמ"רים? הוא קיבל... שוב, אני אומר דברים שצריכים להיות, לא כולם קורים, הוא קיבל דירקטיבה מהדרג המדיני למה דורשים ממנו במלחמה הבאה? לכמה ימי לחימה רוצים שהוא יעריך? איזה מערכות הוא צריך לעבוד? מהו תרחיש הייחוס? מהו תרחיש האיום? יש תהליך ארוך מאוד שבו בונים תוכנית רב שנתית, יש תרחיש ייחוס,

ועדה:

תאמר לנו בבקשה בתמציתיות,

יעקב נגל:

עוד פעם, זה תפקידי, אני חוזר לתפקידי במשרד הביטחון, לא לתפקידי במל"ל, אבל גם לתפקידי במל"ל,

ועדה:

איך התהליך פועל? באופן תמציתי,

יעקב נגל:

התהליך אמור לפעול, אם הולכים בצורה מסודרת, תהליך שבו צריך להציג לעצמך, צה"ל צריך להציג לעצמו קודם כל, אבל אחר כך זה מגיע גם לדרג המדיני, מה הוא תרחיש ה... איום, יש איום וייחוס, יש מה יכול לאיים עליך ***, ואז יש תרחיש ייחוס שה... לגזור אותו מתרחיש האיום בדרך כלל הוא מה אתה מסוגל לעשות ומה לא, אתה אומר במה אני מטפל לדוגמה - ***, ואחרי שאני גומר את תרחיש הייחוס אני אומר אוקיי, עכשיו יש תהליך... יש שקף מאוד יפה שבמפת"ת כתבתי בזמנו

ב-2001 ואומר מהם הלקחים שיש לי מהעבר, מה הוא תרחיש הייחוס שאני צריך להיערך אליו, מהן היכולות שיש לי, מהן היכולות שחסרות לי כדי לעמוד במה שמבקשים ממני, ואז אני אומר כתוצאה מזה ומזה יש פערים, בשביל הפערים האלה צריך לעשות הרבה דברים, אל"ף לבנות טכנולוגיות ארוכות טווח כדי שאני אוכל לבנות מערכות, ב"ת להיות מסוגל לרכוש ממש מוצרים אחרי שמישהו כבר דאג שאפשר יהיה לפתח את המוצרים האלה ולרכוש אותם, ומזה יוצא תוכניות מחקר ופיתוח, תוכניות לבדיקות היתכנות, תוכניות ל-full scale development ותוכניות לרכש,

ועדה:

יעקב נגל:

כל מה שאתה תיארת עכשיו היכן זה נעשה? באיזה גוף? באיזה גוף זה נעשה? זה נעשה בכל הגופים, זה נעשה חלקו בזרועות, חלקו באג"ת, חלקו במשרד הביטחון, במפא"ת, חלקו בגופים אחרים. עכשיו במקביל כאשר כל דבר כזה נעשה הדבר הזה מגיע בסוף לאישור בדרג המדיני, הוא מגיע למל"ל, בדרך כלל לאגף הביטחוני או לאגף האסטרטגי אם זה נושאים אסטרטגיים. אני יכול להגיד כמה משפטים ועוד פעם אני לא יודע לאיפה אתם רוצים להיכנס אבל במשרד הביטחון לא כל כך אוהבים שהדרג המדיני יהיה מעורב בתהליכי התכנון, הם אומרים - אני אומר את זה בתור אחד שהיה גם פה וגם פה - אנחנו רוצים לקבל מהדרג המדיני דירקטיבה. "מה אתם רוצים מאיתנו?" כשהם מקבלים דירקטיבה... אני לפחות אישית כראש מל"ל, כממלא מקום ראש מל"ל, הוצאתי פעם-פעמיים בנוהל מה שנקרא... נחשפתי למצב שבו משרד הביטחון, בעיקר צה"ל אבל גם משרד הביטחון, רוצה לקבל דירקטיבה ובתנאי שהדירקטיבה זהה למה שהוא רוצה לקבל, אם מה שאומרים לו... זאת אומרת אם למה שהוא רוצה לשמוע המל"ל הוא מצוין, אם מה שאומרים לו גם המל"ל וגם הדרג המדיני הוא לא מה שהוא רוצה לשמוע אז "מי שמכם?"... "מאיפה אתם מבינים? למה אתם יודעים להגיד לנו מה אנחנו צריכים?" אבל בעיקרון לפי הכללים הדרג המדיני אמור להגיד את זה,

ועדה:

יעקב נגל:

ועדה:

יעקב נגל:

האם יש סיטואציות שבהן באה דירקטיבה מבלי שנעשתה עבודה למעלה?

כמובן, יכול להיות,

ואז איך זה פועל?

העולם בא ללמוד בישראל איך עושים רכש (מילה לא ברורה) רק בגלל דבר אחד, בעולם יש תהליכים היררכיים, אני קורא לזה התהליך ההיררכי המסודר, ויש את התהליכים so called הכאוטיים או הישראליים, פה כולם מכירים את כולם, יש לנו תהליכים שבו גם יש ערוצי תקשורת בלתי... אני לא רוצה לקרוא לזה בלתי מסודרים, אבל... לא פורמליים, ובהם יכול להיות מצב שבו תוך כדי מלחמת לבנון השנייה מ"פ בלבנון מתקשר לאבא שלו שהוא ראש מחלקה בחיל האוויר שמתקשר למישהו שהוא רמ"ח במפא"ת אומר לו יורים עליי עכשיו טילי נ"ט, האם יש לכם פתרון? כי כשהייתי ברפא"ל ראיתי שיש פתרון, עובדים עליו, הדברים האלה בישראל יכולים גם מפה וגם מפה...

ועדה:

יעקב נגל:

אני שואל על סיטואציה שבה הדרג המדיני אומר... נותן דירקטיבה "אני רוצה פתרון לבעיה מסוימת",

הדרג המדיני צריך לתת הנחיות כלליות, לדוגמה אפשר לראות מסמך שבטח.. אני מקווה מאוד שראיתם אותו כי הרבה מצטטים ממנו, אבל מסמך שנכתב ב-2015, זה נקרא, מסמך הנחיות לתר"ש, עכשיו הנחיות זה אומר לא תעשו את זה אלא אני אומר אני הייתי רוצה את זה ואת זה

ואת זה, תבחנו את הדברים הבאים, אל"ף ביי"ת גימ"ל דל"ת ה"א וא"ו,
יש מסמך כזה מאוגוסט...

ועדה:

זה על התר"ש, אבל שמענו שיש גם עניין חד שנתי. בקיצור...

יעקב נגל:

יש גם תר"ש וכל שנה יש... תוכנית שנתית,

ועדה:

עכשיו שאלה פשוטה, באה דירקטיבה מראש הממשלה נניח, ***, מוועדה
להצטיידות, מהקבינט המדיני, איך זה מתנהל כאשר זה בא מלמעלה?
איך זה מתנהל?

יעקב נגל:

שוב, אני... אפשר להתחיל ממחקר ופיתוח, אפשר להתחיל מרכש
צוללות או F35, ***, אני לא רואה מצב שבו - למרות שגם כאלה קרו -
שבו תהיה דירקטיבה של הדרג המדיני למחלקה במפא"ת "תפתחו
לייזר, בסדר?" למרות שגם זה יכול לקרות, ***, אבל זכותו, חובתו, של
הדרג המדיני, הקבינט, שר הביטחון, ראש הממשלה, ועדת שרים, היא
שגם הם חושבים שדבר מסוים הם כדרג מדיני צריכים אותו בשביל
העיסמות הבא הם צריכים להנחות את הדרג הביטחוני-צבאי להיערך על
מנת להציג את המשמעות של איך רוכשים דבר כזה ולמה, ובחלק
מהמקרים ההחלטה... לא בחלק מהמקרים, בכל המקרים, ההחלטה
הסופית אם זה מעל סכום מסוים היא תמיד תהיה בדרג המדיני, ועדת
השרים להצטיידות, אי אפשר אחרת, אוקיי? איך זה מתחיל? אפשר...
אני יכול עוד להביא לכם הרבה מאוד דוגמאות לאיך משרד הביטחון
מנהל את זה מול הדרג המדיני ולהיפך, מה הדברים הטובים, מה
הדברים הלא טובים, אבל זה מתנהל גם ככה וגם ככה,

ועדה:

הייתה לי רק שאלה על התהליך, האם תמיד תרחיש הייחוס לפני
שמתחילים לעבוד על... בעצם על הטיפול ביכולות החסרות האם הוא
תמיד מאושר על ידי הדרג המדיני?

יעקב נגל:

לא,

ועדה:

הוא אמור להיות...?

יעקב נגל:

הוא אמור להיות מאושר בהרבה מקומות, אבל האם הוא תמיד מאושר?
את מציגה מצב שבו עובדים הכל לפי הכללים,

ועדה:

זה מרכיב חשוב בתהליך...

יעקב נגל:

זה מרכיב חשוב, ... אני אומר פה משפטים... שוב, מי שמכיר אותי אני
אומר בדיוק מה שאני חושב ולא... אני אומר דברים שלפעמים הם ידיעה
ולפעמים הם הערכה, ובתור אחד שהיה מעורב בתהליכים האלה... זה
היה תקופה שהייתי אלוף משנה בתור ראש מחלקת התכנון במפא"ת,
1998/2001... אני השתתפתי בלפחות שש... שבעה סשנים שונים של
תכנון תר"ש, אוקיי? כנציג משרד הביטחון, כנציג מפא"ת, ואין מצב...
אין מקרה זהה אחד לשני, מאוד תלוי מי עומד בראש חטיבת התכנון, מי
הן הנפשות הפועלות, מי יותר חזק, מי פחות חזק, אין אמירה שאומרת
זה חייב לעבור... מה שאת אומרת הלוואי שהיה קורה, אוקיי? תבדקי
כמה פעמים ניתנה דירקטיבה מהדרג המדיני לדרג הביטחוני, בכמה
זירות צריך להילחם, כמה ימי לחימה יהיה בכל זירה ואיך צריך להיערך
לזה והאם אנחנו נעשה תקיפת מנע או לא והאם אנחנו נעשה אל"ף ביי"ת
או גימ"ל, כל הדברים האלה אמורים לקרות במדינה כלשהי אבל... לא
רוצה להגיד את המילים, במדינה מתוקנת, הם נעשים לפעמים בצורה
מסודרת, לפעמים בצורה לא מסודרת, אני אגיד משפט יותר חמור, לא
חמור, יותר עובדתי, בהרבה מקרים עושים תרחיש איום, עושים תרחיש
ייחוס, עוברים להיות בתוכנית עבודה, כשגומרים את תוכניות העבודה
ומתחילים לאשר אותן אין קשר בין זה לבין זה, למה? כי אין תקציב
מספיק,

ועדה:	אז אני שואלת בדיוק מהסיבה הזאת, כמו שאמרת תרחיש האיום הוא מאוד רחב ובין תרחיש האיום ובין תרחיש הייחוס יש בעצם סיכונים שלוקחים אותם ולא נותנים להם מענה,
יעקב נגל:	זה מקרה קל,
ועדה:	מי לוקח את האחריות, איפה נלקחת האחריות על ידי הדרג המדיני בפער שבין תרחיש האיום ותרחיש הייחוס?
יעקב נגל:	היא אמורה להילקח על ידי הדרג המדיני, אני לא זוכר הרבה מקרים שזה קרה אבל יש פה ושם אפשר למצוא מקרים שפה ופה ופה אמרו בזה כן נטפל, בזה לא נטפל, *** , בזה... האם אנחנו עובדים עכשיו על שתיים וחצי זירות? שלוש? בסוף אני... עוד פעם, תרחיש הייחוס הדיקטטיבה שאני הייתי מעורב בה שניתנה לדרג הצבאי ב-2016 כשאני הייתי ממלא מקום היא אמרה בפירוש בכמה זירות צריך לטפל בו זמנית, היה אז *** , לא תראו את זה הרבה, פה ושם יש את האמירות האלה, אני לא יודע מה קורה בחמש השנים מאז שאני עזבתי, שש שנים, האם זה קורה או לא, הדרך הנכונה היא לבוא לעשות את כל הדברים האלה בצורה מסודרת, בדרך כלל אין זמן, אין זמן לדברים האלה בדרך כלל, למה? כי מזכיר לכולם שבסיכומי של דבר תר"ש היא גם תקציב, תקציב, תקציב מדינה, אם עד ה-31 למרץ אין תקציב ממשלה נופלת, ואני זוכר מקרים שבהם הגיעה אלינו ממשרד הביטחון התוכנית שצריך לאשר אותה בשבוע הבא ביום חמישי בערב כשהדיון קבינט הוא ביום ראשון בבוקר וצריך לפחות שבועיים במל"ל, איך עושים את זה אני לא יודע, עד יום חמישי בערב שר הביטחון לא אישר את התוכנית ולכן אי אפשר היה להציג אותה למל"ל,
ועדה:	רק לגבי התהליך, האם אתה זוכר מקרה של חידוש סד"כ שנולד מהדרג המדיני?
יעקב נגל:	כן, שנולד מהדרג המדיני? המושג נולד מהדרג המדיני אני... יש... שוב,
ועדה:	דיקטטיבה,
יעקב נגל:	אני אומר יש דיקטטורות, לדוגמה, *** , מי שצריך להחליט כמה צוללות יש... כמובן שצריך לעשות עבודת מטה בחיל הים ואחרי זה אצל הרמטכ"ל ואחרי זה באג"ת ואחרי זה בכל מקום אחר, אצל שר הביטחון, בסוף להגיע... אבל מי שצריך להגיד... מי שכנראה צריך להגיד... שוב, אני לא... לא אסתיר את עמדותי שראש הממשלה הנוכחי לפחות, גם אז, בהרבה מקרים הוא רואה את העתיד הרבה יותר לפני האחרים, חלק מהוויכוחים שהיו בעבר היום כבר לא קיימים, היום כבר קיימים דברים אחרים, האם מספר צריך לגדול או לא לקטון, ***
ועדה:	רגע, הרי דרג מדיני עם כל ההערכה שיכולה להיות לאדם זה או אחר, זה לא עניין פרסונלי, הוא אומר אמירה כזאת על יסוד בסיס נתונים מסויים, ומי שמכין את בסיס הנתונים זו מערכת הביטחון,
יעקב נגל:	לא בהכרח,
ועדה:	אלא מי?
יעקב נגל:	לא בהכרח, יש בסיס נתונים שמכינה מערכת הביטחון, יש את הדרג המדיני שנמצאים בו אנשים מאוד חכמים, חלקם הגדול היה פעם בדרג הביטחוני והוא יודע להגיד דברים גם לא מה שמופיע מהדרג... אני אתן לך דוגמה, עוד פעם, שוב, אי אפשר להתעלם מהמציאות,
ועדה:	פרופסור נגל, לאט לאט,

יעקב נגל:	אי אפשר להתעלם מהמציאות,
ועדה:	בסדר, עכשיו באה דירקטיבה מהדרג המדיני אז הוא מוריד את זה למטה,
יעקב נגל:	כמובן,
ועדה:	צריך לבדוק את זה כנראה,
יעקב נגל:	כמובן,
ועדה:	הוא לא אומר תעשו את זה ו... בלי שום שאלה,
יעקב נגל:	הוא אומר תבדקו, תיערכו, תתנו לי משמעויות, עכשיו אני אתן דוגמה, עוד פעם, אני לא יודע אם שמעתם על זה אבל כל... כמעט... יש פה אנשים שמכירים את זה יותר טוב ממני, או כמוני, כמעט כל המערכות, כמעט כל המערכות שצה"ל מחזיק היום בידיו, מדינת ישראל מחזיקה בידיה, ובלעדיהן אני לא רואה את מדינת ישראל מתקיימת, כמעט כל המערכות האלה, כמעט ללא יוצא מן הכלל, כשיצאו לדרך צה"ל התנגד, שמענו...
יעקב נגל:	אם היינו מחכים שצה"ל יגיד שהוא רוצה אותן לא היה אותן, אני אביא לכם עשר דוגמאות אם אתם רוצים,
ועדה:	בסדר, בתקופתך במל"ל, אני מדגיש במל"ל, בין כשהיית ממלא מקום או סגן ובין קודם לכן, תן לנו רשימה של הדירקטיבות,
יעקב נגל:	אני אתן לכם דוגמאות, שוב, זה מראה עד כמה אנחנו מדינה... במקרה הזה לא מסודרת, כשיש מערכת הביטחון חזקה, גדולה, כמו שאתם מנסים להגיד יודעת הכל, היא לא יודעת הכל, היא עושה גם הרבה טעויות, כמו שהדרג המדיני עושה טעויות, אבל קחו את אותו מסמך הנחיות לתר"ש שממנו מצטטים כל מיני אמירות על צוללות גם כן, שורה אחת מתוכו,
ועדה:	מאוגוסט 2015?
יעקב נגל:	אוגוסט 2015, *** נקרא "היערכות לתר"ש 'גדעון'",
ועדה:	"תר"ש 'גדעון' שלב העיצוב התייחסות"
יעקב נגל:	לא, זה לא... אני מסתכל על המסמך שאתה אומר, אתה רואה, לדעתי זה לא... לדעתי זה לא המסמך אבל זה יכול להיות שזה כבר התייחסות למסמך,
ועדה:	תעיין בזה, כי זה חשוב לנו לדעת על איזה מסמך אתה מדבר,
יעקב נגל:	לא, זה התייחסות... רק שניה, כן, אוקיי, זה נייר של המטה לביטחון לאומי עם התייחסויות, יש מסמך אחר...
ועדה:	העד מעיין עכשיו במסמך של המטה לביטחון לאומי מיום 4.8.15, בסוגריים התאריך איננו נכון משום שרואים שם שיש התייחסות לדיון אצל ראש הממשלה מיום 9.8.15, היינו חמישה ימים אחרי מועד התאריך,
יעקב נגל:	אני מחפש לראות את זה, הנה, המסמך שאני מדבר הוא... לא, המסמך הזה, בדיוק,
ועדה:	אז זה המסמך?
יעקב נגל:	כן, מיום 4.8.15... שהוא... הנחיות ל... הנחיות ותכנון תר"ש, אוקיי?

עכשיו אני חוזר לשאלה שלי, בבקשה, בתקופתך במל"ל אילו דירקטיבות נתן ראש הממשלה ברמות הגבוהות?

ועדה:

יעקב נגל:

זו הדוגמה הקלאסית הרחבה ביותר ובתוכה יש הרבה מאוד דברים שהם מה שנקרא תיערכו בבקשה לזה ולזה ולזה, לרוב הדברים האלה... האם... אם תלכו הלאה ותראו שהצבא הגיע והציג את תר"ש "גדעון" הצבא התייחס למסמך הזה למרות שהוא מאוד רצה אותו, כלומר את מה שהוא אהב במסמך הזה הוא כלל בתר"ש שלו, את מה שהוא לא אהב במסמך הזה הוא לא כלל ואמר אם אתם רוצים שאני אעשה תתנו לי תקציב נפרד כמו שנהוג לומר, בקופסאות, מעבר, זה לא מתכנס לי. בחלק מהדברים שמופיעים פה, דרך אגב, המסמך הזה באופן עקרוני אני הייתי אמור להיות מעורב בו יותר לעומק, במקרה הוא נכתב כשאני הייתי בארצות הברית במשא ומתן על הסכם הסיוע עם האמריקאים ויש פה שניים-שלושה משפטים שאני לא הייתי כותב אבל מותר לכתוב כי ראש הממשלה בסוף אישר אותם, מי שניהל את המסמך הזה היה יוסי כהן כראש המל"ל דאז, אני בתקופה שהוא נכתב הייתי סגן וכתב אותו בחור בשם אבנר שמחוני, אני מקווה שגם אותו זימנתם ותשמעו, אוקיי, אני אומר יש פה כמה דברים שקשורים *לפלטפורמה אווירית* שהם טעות חמורה (מילה לא ברורה), אני חושב שאסור לבקש את הדבר הזה, אני אומר את זה גם היום, ניירות שאני כותב, יש פה אמירות על הצוללות... דרך אגב, זה הנייר היחידי שאפשר להבין מתוכו שמישהו חשב שרוצים יותר משש צוללות,

ועדה:

יעקב נגל:

*** אני אומר יש פה אמירות... הלכו רחב מאוד, הלכו רחב מאוד, עכשיו היו דברים כאלה בעבר, אני אחזור אחורה אחורה אחורה כשהייתי צעיר,

לאט לאט, מי זה הלכו?

ועדה:

יעקב נגל:

ראש הממשלה והמל"ל במסמך הזה אמרו נערכים לתר"ש, בוא ניקח הכי רחב שאפשר, בוא נשמע את כל הזה, זה... זה... אין פה הנחיות לביצוע, זה הנחיות להיערכות ולהצגת משמעויות,

עכשיו כל מה שכתוב במסמך הזה מבחינה עתידית זה בא מראש הממשלה או שחלק יצא מהמל"ל?

ועדה:

יעקב נגל:

זה אושר על ידי ראש הממשלה המסמך הזה, אין דבר כזה יצא מהמל"ל, המסמך הזה אושר על ידי ראש הממשלה, זה הנחיות ראש הממשלה,

אז למשל *הפלטפורמה האווירית* זה יצא מראש הממשלה?

ועדה:

ראש הממשלה הסכים שזה יהיה כתוב בנייר, האם הוא ירד לסוף...

יעקב נגל:

מי הראשון שחשב על זה? מי הראשון שחשב על זה? המל"ל או ראש הממשלה?

ועדה:

אני חושב במקרה הספציפי הזה חשב על זה מישהו במל"ל,

יעקב נגל:

מישהו במל"ל?

ועדה:

יעקב נגל:

לא אני, לצערי, לא הייתי באותו יום שזה היה, שוב, לפעמים... צריך להבין את התהליכים שקורים, יש דברים שהם 80-90% ברור ואז אתה כותב משהו, מי שנמצא בחדר באותו זמן זורק משפט, מוריד משפט, נגיע לזה בהמשך כשנגיע לנצ"ל, אני מניח שזה אחד ה... כי הוא מופיע כאחד הנושאים שאתם רוצים לבדוק, יש דברים, במיוחד בעם ישראל, שהתהליך שבו הם נכנסים ואחרי זה התהליך שבו הם יוצאים מתוך ניירות הוא תהליך כמו שאנחנו מכירים בכל הדברים האחרים שקורים

בעם ישראל, בחינוך, בבריאות, בכלכלה, בבנק ישראל, בהרבה מאוד דברים,

ועדה:

בסדר, אוקיי, האם נעשו עבודות במל"ל או במקום אחר שאתה יודע לגבי הגנת המים הכלכליים?

יעקב נגל:

שוב, הגנת המים הכלכליים בפירוש נעשתה עבודה במל"ל, בשיתוף פעולה עם אחרים, כשמוניתי לראש האגף האסטרטגי, ואני אומר פה עובדות, לא כל כך אהבתי את זה, זה מי שמכיר את האגדה במל"ל זה התמניתי ב... תוך כדי תהליך תוכנית העבודה שבמל"ל כי היו לי... היו תנאים, הייתי ראש האגף האסטרטגי, מינה אותי יוסי כהן גם לראש האגף הביטחוני למעט נושאי חיל הים, נושאי חיל הים, כולל הגנת המים הכלכליים, נשארה בידיו של אבריאל בר יוסף, הוא זה שעשה אותה יחד עם אבנר שמחוני ועם ירון לוי שהיה אצלי מושאל מצה"ל,

ועדה:

אז יש עבודה,

יעקב נגל:

יש עבודה כזאת, בטח שיש עבודה,

ועדה:

אוקיי, עכשיו אתה הזכרת את הנצ"ל, מה לגבי הנצ"ל?

יעקב נגל:

רצנו מהר מאוד קדימה לנצ"ל,

ועדה:

כן,

יעקב נגל:

נצ"ל זה ספינות נגד צוללות, אוקיי? *** אתה רוצה שיהיו לך... אולי, אם אתה מסוגל, ספינות נגד צוללות, שהגרמנים... וגם זה... אם צריך להגיד שוב פעם.. זה לא עסקתי אישית אבל בנצ"ל עסקתי מהרגע שנכנסתי לתפקידי בתור ממלא מקום, *** עולה רעיון במל"ל, ופה אני אומר את הערכתי, אין לי איך... אין לי איך לתמוך אותה כי לא מצאתי כאלה ניירות אבל אם תשאלו את אבנר שמחוני הוא יגיד לכם, להערכתי בכירים בחיל הים היו מעורבים בתהליך הזה,

ועדה:

בכירים שהיו במל"ל?

יעקב נגל:

כן,

ועדה:

מי זה היה? ירון לוי?

יעקב נגל:

לא, ירון לוי היה במל"ל,

ועדה:

אבריאל?

יעקב נגל:

אני מדבר הרבה לפני... רם רוטברג,

ועדה:

רם רוטברג?

יעקב נגל:

מי שהיה ראש האגף האסטרטגי לפני שאבריאל נהיה ממלא מקום, לפני שאני קיבלתי את האגף, היה רם רוטברג, שמונה מתפקיד ראש האגף האסטרטגי להיות מפקד חיל הים, והוא אני מניח שהיה בקשרים טובים מאוד גם עם אבריאל וגם עם... גם תשאלו אותו אם תקראו לו, אני מעריך שהיה רעיון... דרך אגב יש פה הרבה מאוד הגיון, הרבה מאוד הגיון, להגיד *** , לנו אין ספינות נצ"ל, בואו נפנה עכשיו לגרמנים ונגיד להם תנו לנו, מגיע לנו *** , מגיע לנו גם ספינות נצ"ל, 75% הנחה, לא יודע, היו... כנראה רעיון שבא למישהו... זה תהליך שלא נעשה בצורה מסודרת,

ועדה:

אתה מעריך שזה יצא מאת תת אלוף או אלוף רם רוטברג?

אני מעריך ש... אני מניח... אני מעריך שזה יצא מאבריא בר יוסף פלוס אבנר שמחוני במל"ל בתמיכה או נלהבת או לא נלהבת של בכירים בחיל הים,	יעקב נגל:
במשטרה אמרת שאתה לא יודע מי (מילה לא ברורה),	ועדה:
אמרתי... עניתי מעריך, אני לא יודע,	יעקב נגל:
אתה לא יודע?	ועדה:
אני לא יודע, אמרתי שאני לא יודע, אני... בוא נגיד איפה... מתי אני נחשפתי לזה, מה שקרה בפועל הלכתי כשהייתי ממלא מקום ראש מל"ל הלכתי לבדוק, לא הצלחתי למצוא מי יזם, אז זה פחות מעניין, מכיוון שיש בזה הגיון בא ראש המל"ל יוסי כהן, שכנראה שכנעו אותו מי שזם את הרעיון שזה כדאי, הלך לראש ממשלת ישראל, אמר לו "כשהולכים לגרמניה כדאי לבקש את זה". ראש ממשלת ישראל, שיש לו הרבה דברים על הראש, אמר "נראה הגיוני", ולכן ב-2015 כשנסעו ראש הממשלה ויוסי כהן לפגישה הראשונה עם מרקל ודנו בהרבה מאוד דברים אחד הדברים שהיה על השולחן אמרו לה "אנחנו מבקשים לקבל את אישורך להגיש בקשה לרכש שלוש צוללות פלוס שתי ספינות נצ"ל", ואמרה לו "נראה הגיוני, תלכו הביתה, בפברואר יש לנו פגישה, תחזרו עם נייר מסודר". אני נכנס לתפקידי בינואר 2016, מתחיל להכין את הנסיעה. מסתכל על ניירות העבר, אני לא מכיר את כל ההיסטוריה, אני דרך אגב רק אחרי זה התברר לי, כן היה לא היה, כן מסודר לא מסודר, אני רואה שסוכם שנגיש בקשה לשלוש צוללות ושתי ספינות נצ"ל. את הניירות אני מקבל מאבנר שמחוני, שהיה אז 'ההוא' שנשאר מאלה שהיו אחראים, אני אומר לו: "תכין לי טיוטה של MOU מבוססת על זה",	יעקב נגל:
רגע נעצור. נגיע לנקודה שבה אדוני עומד. אבל כדי להבין בעצם מה שאתה אומר, שהתבקשה איזושהי יוזמה, אתה לא יודע בדיוק איפה, יש לך רק הערכות, זה בסדר, התבקשה גם יוזמה גם לנצ"ל וגם לצוללות...	ועדה:
לא, לנצ"ל, צוללות זה הרבה הרבה יותר מסודר,	יעקב נגל:
אוקיי, נעצור בנצ"ל,	ועדה:
שאלו אותי על הנצ"ל פשוט,	יעקב נגל:
בסדר, בסדר, נעצור בנצ"ל, וזה נשמע הגיוני והכניסו את זה לסדר יום של ראש ממשלה שנפגש עם הקנצלרית, כמובן זה הגיע לדרגים הגבוהים ביותר שאפשר להעלות על הדעת של שתי המדינות האלה, ואני שואל איך יכול לקרות דבר כזה, על פי הבנתך מבלי שיש עבודת מטה מסודרת?	ועדה:
יכול לקרות,	יעקב נגל:
מבלי שאג"ת מעורב בזה, מבלי שיש ניירות מסודרים של מערכת הביטחון, אולי אם היו עושים עבודה, אולי, אין לי מושג, היו אומרים אמנם זה הגיוני מצד אחד אבל זה לא בא בחשבון בגלל בעיות אחרות, תקציביות או ביטחוניות,	ועדה:
אתה צודק לחלוטין,	יעקב נגל:
אז איך דבר כזה מגיע לטופ של הטופ...?	ועדה:
אני יכול להביא... אם תרצה אני אביא לך עוד כמה דוגמאות כאלה,	יעקב נגל:
זה תקין?	ועדה:
אם היו רוכשים את ספינות הנצ"ל בעקבות היוזמה הזאת בלי תהליך מסודר זה לא תקין, יוזמות תמיד טוב,	יעקב נגל:

יוזמות שיוצאות החוצה?	ועדה:
כן, יש הרבה,	יעקב נגל:
לדבר עם גברת מרקל זה נראה לך רציני?	ועדה:
כן,	יעקב נגל:
לדבר עם גברת מרקל ואחרי זה לעשות עבודת מטה ואז לבוא לגברת מרקל... ולומר לה...	ועדה:
עוד פעם, אתה שואל אותי בתור עובדות או בתור הערכות? כן אני אומר בתור (מילים לא ברורות) באופן עקרוני יש הרבה מקרים, הרבה מקרים, שבהם דברים עולים והדברים האלה יכול... שוב, אני לא יודע עד כמה מותר להגיד, יש הרבה דוגמאות שבהם יושבים מנהיגים משני הצדדים, ***	יעקב נגל:
וזה נראה לך? כלומר...	ועדה:
ככה עובד העולם, יש הרבה מקרים שבהם *מנהיג*... מעלה רעיונות לראש ממשלת ישראל ואנשיו גם שומעים אותם לפעמים איתנו, לא תמיד זה קורה, עם *מנהיגים* אחרים אולי זה לא קרה, ואז אומרים זה לא מסתדר, אוקיי, בוא נעבור לנושא הבא,	יעקב נגל:
בדוגמה שנתת, לא שראש הממשלה או *מנהיג מסוים* מעלים משהו מעצמם... האם יש סיטואציה שבה המל"ל עושה עבודה, הגוף המתכלל, לא מדבר עם אג"ת, לא מדבר עם צה"ל וזה עולה בשיח של מרקל וראש ממשלה, לא שהם יוזמים מעצמם, הגוף המתכלל מעלה אותו?	ועדה:
אלי"ף... אין דבר כזה גוף מתכלל, אלי"ף אתה כבר קבעת שהמל"ל הוא הגוף המתכלל, הוא מתכלל אבל יש לו גם אפשרות להעלות רעיונות, אלי"ף זה יכול לקרות, בי"ת האם זה קורה? כמעט ולא, אוקיי? עכשיו אני אומר... אני רוצה לגמור את הנצ"ל, אני מכין את הנייר... פשוט זה חשוב כי זה מתחבר לדברים אחרים שראיתי בזה... אני מכין את הנייר, זה נייר טיוטה, ***, עכשיו למה אני אומר את זה? כי קראתי גם את פסק הדין, אני יש לי כבוד גדול מאוד לשופטים ובטח לשופטי בית המשפט העליון, אני מצפה שכשכותבים בנייר שהוא מה שנקרא עובדות נכונות ולא עובדות שמעתיקים אותן מתוך עתירות, אבל לדוגמה הנייר הספציפי הזה נשלח על ידי כטיוטה למנכ"ל משרד הביטחון ולעוד שני אנשים, אם אתם רוצים יש לי פה עותק של המסמך הזה, נתנו לי לצלם אותו, לא נשלח לשום עמוס גלעד, אני רואה שיש פה אמירות מה פתאום ראש המל"ל שולח נייר לעמוס גלעד שלא עוסק בזה, הנייר לא נשלח לעמוס גלעד,	יעקב נגל:
הוא הגיע אליו... בפקס,	ועדה:
דן הראל שלח לו אותו, מה אבל...	יעקב נגל:
לא, ההיפך, זה קודם הגיע אליו...	ועדה:
איך זה הגיע אליו?	יעקב נגל:
תשאל אולי את המל"ל, אתה היית שם, לא?	ועדה:
אני כתבתי את הנייר, הנה יש לי פה עותק שלו,	יעקב נגל:
הנה, זה הנייר, זה נייר מ-7.2.16, זה הנייר אליו אתה מכוון, זה הנייר?	ועדה:
יפה,	יעקב נגל:
איפה עמוס גלעד פה? זה הנייר,	יעקב נגל:

ועדה:	אנחנו שואלים איך זה הגיע אליו?
יעקב נגל:	איך? למעלה יש מנכ"ל משרד הביטחון, הגיע למנכ"ל משרד הביטחון... שלח את זה לעמוס גלעד,
ועדה:	לא, לפי מה ששמענו גם מעמוס גלעד ונדמה לי גם מן הראל זה הלך ההיפך, זה הגיע לעמוס גלעד..
יעקב נגל:	טעות חמורה ועיוות הנתונים,
ועדה:	עיוות אצל מי? אצלכם?
יעקב נגל:	של שניהם,
ועדה:	יכול להיות שזה מישחו...
יעקב נגל:	אני שלחתי את הנייר הזה,
ועדה:	לא אתה אישית,
ועדה:	לא, אתה לא ניגשת למכונת הפקס,
יעקב נגל:	יכול להיות במקרה...
ועדה:	או טעות...
יעקב נגל:	לא, יכול להיות במקרה... לא טעות, יכול להיות במקרה שהפקס... לא יודע, סתם, שהפקס האדום אצל דן הראל לא עבד אז שלחו לפקס האדום של עמוס גלעד, אני יודע למי הנייר הזה נשלח,
ועדה:	כתוב,
יעקב נגל:	לא, בתור טענה מרכזית של בית המשפט העליון למה שולחים את זה לעמוס גלעד, אני הייתי המון דרך אגב כשראיתי את זה, או שאני סנילי או לא, נסעתי לירושלים, ביקשתי שיתנו לי... כבר לא הייתי במל"ל, ביקשתי שיתנו לי את הנייר, פתחו... אין פה עמוס גלעד,
ועדה:	ממוען למנכ"ל, ממוען, אבל לא יודעים למי שלחו אותו,
יעקב נגל:	הדבר הזה נשלח ללשכת מנכ"ל משרד הביטחון,
ועדה:	בסדר, אוקיי,
יעקב נגל:	דרך אגב מי שמכיר את הלשכה... קומה *X*, קומה *Y*, הנה החדר של המנכ"ל, שני מטר משמאלו החדר של עמוס גלעד, אז אולי הוא לקח אותו משם, אני לא יודע, אבל זה לא נשלח אליו,
ועדה:	בסדר, אוקיי, פרופסור נגל,
יעקב נגל:	דרך אגב הייתי מצפה שהמנכ"ל יתן לו לקרוא את זה, אבל זה לא נשלח אליו, שלחתי את הנייר הזה שבו היה טיוטה שנבנית על (מילה לא ברורה) אוקטובר, אני לא בדקתי אחורנית, היה ברור לי דרך אגב... יכול להיות בטעות, היה ברור לי שיכול להיות שהייתה עבודת מטה, יכול להיות ש... לא בדקתי אם הייתה עבודת מטה לפני כן לא הייתה, חיל הים היה מעורב לא היה מעורב, כתבנו את הטיוטה הזאת ואז שלחנו אותה להערות, עכשיו שוב אני ראיתי הרבה מאוד התייחסויות, כל העתירות, נייר, רכש של מיליארדים, הנחיות, הנייר הקדוש ביותר, הכי... חברים, זה טיוטה להערות, קורה כל הזמן, הנייר הזה נשלח למנכ"ל משרד הביטחון ולמזכ"צ השר, הרים לי טלפון אז דן הראל, קצת צעקות, על מה אתה מדבר? יש פה נייר, יש לי טיוטה, תעירו הערות, מה פתאום... והדבר העיקרי שהפריע להם זה... כל מה שהיה כתוב בפנים הכל היה מקובל, תעשו את זה עוד שנה, למה? כי הם פחדו שיפגעו להם

בתר"ש הקיימת, כל מה שרצינו זה מיליון דולר, מי שמכיר את המושג הזה... בפועל הם נתנו לנו הערות, כל הערותיהם נכנסו לטיטוטה שהלכה לגרמנים למעט אחת, ההערה היחידה שראש הממשלה לא הסכים ואפשר לראות נייר שפונה אלינו הויזגן, היה אז היועץ לביטחון לאומי הגרמני, אמר לנו חברים אם לא תחתמו את זה עד יולי השנה יש סיכוי שלא תחתמו *** ,

מה הייתה ההערה?

ועדה:

יעקב נגל:

ההערה שלא התקבלה היא אל תעשו את זה עכשיו, תעשו את זה בשנה הבאה, זו ההערה היחידה שלא התקבלה, כל שאר ההערות דרך אגב הם ביקשו... אמרו אנחנו לא רוצים נצ"ל, אמרתי אבל אתם... לא, לא, אף פעם לא ביקשנו, לא ידענו, אמרתי נבדוק, נכנסתי לראש הממשלה לחדר, אמרתי לו תראה, קיבלתי הערות, אחת ההערות היא הם לא רוצים את הנצ"ל, עכשיו הוא הסתכל עוד פעם... ואחרי זה הוא נזכר... מה זה נצ"ל? תסביר לי, הסברתי לו מה זה נצ"ל, אמרתי לו הם לא רוצים, לא רוצים תוריד, דרך אגב אתה יכול להגיד שזה עבודה... הם לא רוצים את הדבר הזה אז אנחנו נוריד את זה, זה לא הדבר... הדבר החשוב, *** , זה הצוללות ולא הנצ"ל... עד היום דרך אגב יש כאלה שחושבים שזה היה טעות,

ממה שהבנו הדרישה לנצ"ל לא יצאה מראש הממשלה?

ועדה:

יעקב נגל:

לא,

ועדה:

הדרישה יצאה מהמל"ל?

יעקב נגל:

איזו דרישה? הבקשה הוגשה, בסוף היא הוצגה בפגישה של ראש הממשלה עם מרקל אחרי שהמל"ל הציג אותה לראש הממשלה כרעיון, אני מניח שראש הממשלה לא שאל אותם תגיד לי חיל הים אישר? השר אישר? אם בא אליו ראש מל"ל, אם ראש אגף אומר לו אני מציע לבקש מהגרמנים שתי ספינות נצ"ל, שיש הרבה הגיון לבקש אותן, אמר להם בבקשה בואו נבקש, הוא לא שאל... אני מניח שהוא לא שאל אותם מי אישר את זה,

ועדה:

האם זה נראה לך תקין שדרישה כמו נצ"ל שנדמה לי כל ספינה כזו זה 100 מיליון יורו אם אני לא טועה תצא דרישה או בקשה מהמל"ל לראש הממשלה?

יעקב נגל:

הצעה,

ועדה:

ראש הממשלה מעלה את זה בפני מרקל מבלי שנעשתה שום עבודת מטה,

יעקב נגל:

שוב, אתה שואל באיזה מובן, יכול להיות שבמל"ל היו שם אנשים באותו זמן שעשו so called טעויות, קורה הרבה, ראש הממשלה לדעתי, עוד פעם, זה קורה הרבה, לא שכל פעם שאתה מגיע אליו עם הצעה הוא לא שואל אותך רגע זה עבר אישור של משה, יצחק, יעקב וזה, הוא אומר... עושה הגיון, מדבר על זה,

ועדה:

השאלה עם המל"ל, איך המל"ל מעלה דבר כזה בפני ראש הממשלה שהולך למרקל...

יעקב נגל:

שאלה נכונה, אני מציע לשאול אותה את אבריאל בר יוסף ואת אבנר שמחוני ואת יוסי כהן שהעלו את ההמלצה הזאת לראש הממשלה, זה יכול לקרות אבל תשאלו אותם,

ועדה:

אז עקרונית לפי הבנתך כשהמל"ל מציע הצעות לראש הממשלה לקראת פגישה בחוץ, הנחת העבודה של ראש הממשלה היא שנעשתה עבודת מטה?

יעקב נגל:	ברוב המקרים,
ועדה:	והאם היא צריכה להיות מובנת מאליה בתוך העבודה שלכם,
יעקב נגל:	ברוב המקרים, כן, יש מקרים שבהם ראש הממשלה יכול להחליט להעלות מול מנהיג ברמתו, בחוץ, משהו שלא מקובל על מערכת הביטחון או על משרד הביטחון או על צה"ל או על משרד החינוך או על משרד האוצר,
ועדה:	בלי שנעשתה שום עבודה?
יעקב נגל:	לא אמרתי, אמרתי יכול להיות שנעשתה... יכול להיות שנעשתה עבודה והוא חושב אחרת, מותר לו,
ועדה:	אבל בתהליך סדור בלי...
יעקב נגל:	בתהליך סדור עדיף שתהיה עבודה מסודרת, שכולם יבחנו הכל, שיגיעו אחרי ששמו משמעויות, ששימו את האלטרנטיבות, שהמל"ל יציע בכל אלטרנטיבה מה ה-pros מה ה-cons, שימליץ המלצה אם הוא רוצה או לא ושעל פי זה יקבלו החלטה,
ועדה:	אבל במקרה הספציפי... לפעמים אין זמן, לפעמים יש כל מיני אילוצים, אני יכול להבין שלפעמים צריך לקבל החלטות מהר, אבל במקרה הזה היה מספיק זמן גם לשלב הראשון...
יעקב נגל:	אתה צודק, אבל לפעמים... אתה יודע, אתה מכיר את זה טוב, לפעמים יש משהו אולי שרוצה לנצל הזדמנות, לפעמים יש משהו שאולי חושב שלא צריך לנהל את התהליך הזה בצורה מסודרת, אם היינו הולכים בצורה מסודרת לא הייתה כיפת ברזל לעם ישראל,
ועדה:	אם אם בטעות היינו מקבלים שני נצ"ל מתנה אז יכול להיות שזה מתנה פיל לבן,
יעקב נגל:	זה סוס שעולה הרבה כסף להחזיק אותו, יכול להיות,
ועדה:	יש לזה LCC לא קטן,
יעקב נגל:	*** בסיכומי של דבר מנהיגים, זה יכול להיות שר, זה יכול להיות רמטכ"ל, זה יכול להיות נשיא מדינת ישראל, אני יכול לתת לכם דוגמאות של כותרת ראשית בעיתון ידיעות באחת השנים שחשבו שאני עשיתי את זה שעשה את זה הנשיא המנוח פרס, יש מקרים שבהם מנהיגים באים ובשיחה מעלים רעיון, עכשיו יש הבדל בין רעיון לבין חתימה על חוזה רכש, אני לא מאמין שהיו חותמים על חוזה רכש לנצ"ל כמו שאתה מעלה בלי שזה היה עובר ורואים שיש כסף ורואים שיש תקציב ורואים שזה נכנס לתר"ש,
ועדה:	היה MOU שבו הופיעו ספינות הנצ"ל?
יעקב נגל:	כאשר אנחנו עשינו את העבודה, אני ניהלתי את המשא ומתן על ה-MOU במשך שלוש שנים, היה דיון ארוך איך נציג לאמריקאים כמה כסף אנחנו רוצים,
ועדה:	הגרמנים, אנחנו מדברים על הגרמנים,
יעקב נגל:	לא, לא היה, מול הגרמנים לא היה אף MOU שהופיע בו הנצ"ל, היה טיוטת MOU שנשלחה למשרד... אותו הנייר הזה שהראיתם לי פה... לפני כן לא היה שום דבר, אף נייר, היה בשיחה בעל פה,
ועדה:	הגרמנים לא ראו MOU שמופיע בו ספינות הנצ"ל?

לא, אף MOU הם לא ראו, הם קיבלו שיחה... נראה הגיוני, דרך אגב כשהוחלט לרדת הסיכום היה שהדרך שנעשה את זה כדי שהם לא... חשבנו שאולי הם יכעסו כי הם מכינים, שאני אבוא שעתיים לפני, אדבר עם מקבילי ואגיד לו תשמע אתה זוכר שבשיחה עלה נצ"ל? אנחנו לא רוצים את זה יותר, ניגשתי להויזגן אמרתי לו את זה, הסתכל עליי, ראיתי שהוא לא כל כך זוכר על מה מדובר, אומר לא התכוננו לזה, הכל בסדר, תודה רבה, אין MOU, אין נצ"ל,	יעקב נגל:
מי בדרך כלל מכין MOUs בסיטואציות כאלה?	ועדה:
אין מי בדרך כלל, זה יכול להיות מישהו במל"ל, זה יכול להיות מישהו במשרד הביטחון, זה יכול להיות מישהו במפא"ת, זה יכול להיות מישהו בלשכה המשפטית פה, זה יכול להיות בכל מיני מקומות,	יעקב נגל:
בדרך כלל אין איזה... אין כללים...	ועדה:
אין כללים,	יעקב נגל:
זאת אומרת שכל פעם זה מישהו אחר?	ועדה:
כן,	יעקב נגל:
אני מניח שזה גם התמקצעות מסוימת,	ועדה:
לא בהכרח, לא, MOU... דרך אגב תקרא כמה MOUs לא תמצא שניים זהים... לכן זה לא התמקצעות, כל דבר (מילה לא ברורה) בפני עצמו,	יעקב נגל:
נכון, אבל זה נושא של יחסי חוץ...	ועדה:
אני כתבתי את ה-MOU על 38 מיליארד דולר שנחתם בספטמבר 2016 בינינו לבין האמריקאים, ה-MOU על הסכם הסיוע,	יעקב נגל:
ל-10 שנים?	ועדה:
ל-10 שנים, אני כתבתי אותו, עזרו לי שני אנשים ממשרד האוצר, שני אנשים ממשרד החוץ, שגריר ישראל בווינגטון, מישהו מ... היה צריך להיכנס פנימה לרמטכ"ל... אבל אני כתבתי אותו,	יעקב נגל:
וזה נשלח להערות?	ועדה:
חלקו נשלח להערות, כמובן, כמובן,	יעקב נגל:
כמה זמן לפני הפגישה של נתניהו עם מרקל ה-MOU שמדובר בו נשלח להערות?	ועדה:
שבועיים, אני קיבלתי את המשימה לעשות את ה-MOU הזה כשנכנסתי לתפקידי ביום 6.1.16, הפגישה הייתה ביום 16.2.16 או 17.2.16 משהו בפברואר, ואני שלחתי את זה, לקח לי שבוע-שבועיים לקבל, מי שכתב לי את הטיוטה היה אבנר שמחוני על סמך סיכומי עבר, אני קיבלתי אותו לדעתי ליד בחמישי או שישי לפברואר ויום אחרי שלחתי אותו למשרד הביטחון ויומיים אחרי תיקנו אותו ולקחנו אותו איתנו לגרמנים, שבוע אחרי,	יעקב נגל:
היו לך פגישות בלי ראש הממשלה עם הויזגן?	ועדה:
כן,	יעקב נגל:
בפגישות כאלה, בעקבות פגישות כאלה הוצאת איזה סיכום? איזה דו"ח?	ועדה:

יעקב נגל:	בדרך כלל על כל פגישה שיש לי אישית יחסית לא היה הרבה, היה ליוסי כהן, היה לעמידור, אם נגיע בהמשך ויהיה לנו זמן לספינות המגן חלק גדול ממה שקרה שם היה "so called" ברוחו ובהנחייתו של הויזגן כי הוא זה שהודיע שהגרמנים יורדים מההנחה *** וכל פעם שזה קרה היו כותבים מזכר דיברנו איתו כך וכך והיה... האם כל פעם מוציאים מזכר? ממש לא, דרך אגב, כראש מל"ל זה הרבה יותר מסודר כל שיחה של ראש ממשלת ישראל עם גורם זר מוקלטת, בדרך כלל ראש המל"ל נמצא על הקו, ואחרי שהשיחה...
ועדה:	שיחה טלפונית,
יעקב נגל:	שיחה טלפונית או שיחה פיזית, אותו דבר, גם שיחה פיזית מוקלטת בדרך כלל וגם מתומצתת לאחר מכן,
ועדה:	שיחה פיזית אחד מול השני גם כן מוקלטת?
יעקב נגל:	אף פעם כמעט זה לא אחד מול השני, תמיד בחדר יש עוד שניים-שלושה אנשים,
ועדה:	ואז הם מקליטים?
יעקב נגל:	בדרך כלל מקליטים שיחות כאלה,
ועדה:	אוקיי,
יעקב נגל:	כל צד,
ועדה:	עכשיו אני חוזר למפגשים בלי ראש הממשלה, מפגשים שלך עם הויזגן, אחרי זה הוצאת איזה מסמך, דו"ח, משהו?
יעקב נגל:	כאשר לדוגמה בפברואר הייתה הפגישה עם מרקל אז הוצאנו סיכום, אני הוצאתי סיכום של עמוד וחצי כשחזרנו לארץ, מספר על הפגישות שלי... שלנו עם מרקל ועל הפגישה שלי בצד עם הויזגן,
ועדה:	אני מניח שזה הנוהג המקובל?
יעקב נגל:	ברוב המקרים, לא תמיד,
ועדה:	יכול להיות מצב שלא מוציאים סיכום?
יעקב נגל:	לפעמים אתה מדבר עם הויזגן שש פעמים בשבוע ואתה לא מוציא סיכום, אצלי זה לא קרה, אני יודע שזה קרה בעבר,
ועדה:	על מפגש פיזי אני מדבר, לא על שיחת טלפון,
יעקב נגל:	על מפגש פיזי כמעט תמיד יוצא סיכום... אני לא רואה מצב... עוד פעם, לא רוצה להגיד שלא, אבל כשיש מפגש פיזי עם משהו ברמת יועץ לביטחון לאומי אתה מוציא סיכום, אני מעריך, ...דרך אגב לא היה לי הרבה מפגשים איתו אבל כן,
ועדה:	אני מראה לך MOU draft שהתאריך שלו הוא פברואר 2016,
יעקב נגל:	יש הרבה כאלה, כן, אין לנו אפילו את ה... זה לדעתי ה-MOU שלקחנו איתנו לפי מה שאני מנסה לזכור כי כתוב פה פברואר 2016, אני יש לי כל מיני... היה באותו זמן עברו הרבה דראפטים הלוח חוזר בינינו לבין משרד הביטחון,
ועדה:	זה עם הנצ"ל אז זה לא הגיע לגרמנים,
יעקב נגל:	זה לא הגיע לגרמנים, אם זה ההוא עם הנצ"ל זה לא הגיע לגרמנים,
ועדה:	זה פשוט טיוטה,

כן, דראפט, כתוב "draft", אבל גם מה שנתנו להם היה דראפט,	יעקב נגל:
אגב, למה בדראפט הזה כבר נקבע שהנצ"לים צריכים להיות מקבילים לסערי שש? זאת אומרת ספינות כאלה גדולות, ולמה דווקא...	ועדה:
איפה אתה רואה דבר כזה? איפה מופיע פה הנצ"ל?	יעקב נגל:
בעמוד הראשון, article 1 כתוב anti submarine patrol corvetts בסוגריים based on the current patrol corvette designed for the Israeli Navy with modifications זאת אומרת זה מקביל לסערי שש,	ועדה:
אפילו לא זכרתי את זה אבל זה מה שנקרא מחזק לי את הערכתי מאיפה הדבר הזה בא, למה? ... אם אני הייתי... אם אני הייתי מפקד חיל הים.. בוא נזכור, אנחנו נמצאים במצב שבו... שוב, אתם מדברים עכשיו.. התחלנו את הפגישה היום עם איך עושים תר"ש ואיך בונים תוכניות, בחלק מדיוני התר"ש שאני הייתי בהם חיל הים צעד לקראת אלימינציה מה שנקרא, ההערכה... ההנחיה הייתה לרדת מ-X* ספינות *ל-Y או ל-Z*, להישאר עם צוללות מצד אחד, ספינות פטרול בחופים מצד שני, ולהתחיל להוריד את הפריגטות ואת הסערי שש וחמש כי אין תקציב, וחיל הים ניצל נקרא לזה ככה, בטוב,	יעקב נגל:
בעזרת הנצ"ל,	ועדה:
בעזרת... לא, אני אומר חיל הים ניצל בגלל הספינות הגנה על ה... ספינות ההגנה על האסדות, עכשיו אני מניח שאם הייתי... אם אני הייתי מפקד חיל הים ככה הייתי חושב, טוב, זה לא... אי אפשר להגיד שזה פסול, זה לא פסול, אנשים חושבים ככה כי כל אחד פועל מאינטרסים מקומיים גם בהנחה שהוא עבר את כל התהליכים, אם אני הייתי מפקד חיל הים הייתי אומר... אם אני מסוגל להשיג עוד שתי ספינות לחיל הים שיראו כמו ספינות הטילים והנימוק יהיה שיש להם גם מערכת נצ"ל עליהם אז מקסימום גם אם לא יהיה נצ"ל יהיה לי עוד שתי ספינות,	יעקב נגל:
זה מאוד הגיוני מה שאתה אומר אבל האמת שאני חוזר קצת על השאלה הקודמת אבל להכניס את זה לטיוטת MOU שבתאוריה יכולה גם להתקבל על ידי הצד השני...	ועדה:
אם היא הייתה... עוד פעם, זו טיוטה, דרך אגב אני מזכיר עוד דבר, תקראו בהמשך פה בטיטה הזאת כתוב הדבר הזה מחייב... אנחנו רוצים שהגרמנים יתחייבו לתת לנו את זה עם (מילים לא ברורות) ישראל לא מתחייבת לקנות לא את זה ולא את זה,	יעקב נגל:
אבל בכל זאת איזה צורה יש לזה שאחרי כמה חודשים נניח יבואו ויגידו רגע עשינו חשבון מחדש וזה לא בדיוק מתאים?	ועדה:
קורה, קורה הרבה פעמים, קורה הרבה פעמים,	יעקב נגל:
קשה לי לראות שזה (מילים לא ברורות) של מדינה מול מדינה אחרת,	ועדה:
זה קורה עם ארצות הברית...	יעקב נגל:
בין אם זה קורה בין פקיד אחד לפקיד שני או (מילים לא ברורות),	ועדה:
בוא נחזור (מילים לא ברורות), ***, עד היום לא קנינו אותו, ביקשנו אותו, ואחרי (מילה לא ברורה) דיונים האמריקאים מוכנים למכור לנו אותו והחלטנו בסוף שאנחנו לא קונים אותו, למה? שיקולים של עדיפויות שבסוף סגרו את התר"ש וראו מה יש מה אין, אמרו אין, והאמריקאים הבינו, ביקשנו, נתנו, לא קנינו, זה קורה לא פעם, לא פעמיים ולא שלוש, והנצ"ל הוא דוגמה לא טובה כי הוא דבר קטן, יכול להיות שאם לא היה MOU לצוללות זה בכלל לא היה עולה, זה 100	יעקב נגל:

מיליון בכלל לא מגיע לראש הממשלה או לזה... היה נכנס... חיל הים רוצה שיקנה,

ועדה:

אז למה זה נכנס?

יעקב נגל:

כי במסגרת ההזדמנות, ראה מישו הזדמנות לבוא ולקבל מהגרמנים, להערכתי ההנחה הייתה... עוד פעם, לכן אני אומר זה היה הדבר השולי... כמעט... אפילו לא זכרתי שזה כתוב פה כי כשכתבנו את זה מה שהיה המרכז היה הצוללות, ודרך אגב הנצי"ל וגם דרך אגב הוא נכנס ודרך אגב הוא יצא,

ועדה:

100 מיליון יורו...

יעקב נגל:

כן, 100 מיליון מול שני מיליארד זה קצת, 100 מיליון יורו יחסית לרמת דרג מדיני זה סכום קטן,

ועדה:

אני חוזר לעניין הנצי"ל, אחרי שהסוגייה הזאת עלתה, מישו העלה אותה במל"ל, נעשתה פנייה לצה"ל לבדוק את העניין הזה?

יעקב נגל:

לא יודע, להערכתי לא. עוד פעם, אני אומר... תזכור מאחורי הקלעים ההערכה שלי... שוב, לא מצאתי לזה תימוכין, ההערכה שלי שחיל הים או גורמים בחיל הים היו מעורבים, יכול להיות שהגורם היה ירון לוי שהיה מושאל אליי מחיל הים בהמתנה להחלטה מי יהיה מח"י הבא, אז הוא במירכאות ייצג את חיל הים בדיונים, אני לא יודע, כי אני הייתי שולח אותו לדיונים אצל אבריאל, אני לא הלכתי לדיונים אצל אבריאל,

ועדה:

תראה, בעדות שלך במשטרה אתה אמרת שהמל"ל פנה לצה"ל לבחון בקשתו של ראש הממשלה בעניין יכולות נגד צוללות,

יעקב נגל:

אולי התכוונתי לזה, ל... טיוטת MOU שנשלחה גם למזכ"צ שר הביטחון, מזכ"צ ראה"מ ומנכ"ל משרד הביטחון, אני מניח שזה מה שהתכוונתי,

ועדה:

טוב, אוקיי, לפי מה שאנחנו יודעים צה"ל לא התלהב בלשון המעטה...

יעקב נגל:

אתה אומר צה"ל צריך להגיד מי, הרמטכ"ל? שר הביטחון? אג"ת לא התלהבו בלשון המעטה,

ועדה:

אג"ת לא התלהב,

יעקב נגל:

אני מניח שחיל הים כן התלהב,

ועדה:

כל חיל רוצה עוד... ועוד, יש להניח,

יעקב נגל:

נכון, נכון,

ועדה:

אבל אם אג"ת לא התלהב, שהוא הגוף בסופו של דבר לעניינים אלה שעומד מעל חיל הים, אז מדוע ראש הממשלה לקח את זה למרקל?

יעקב נגל:

שוב, אני אומר עוד פעם, אתה חוזר אומר אג"ת לא התלהב, לדעתי ראש הממשלה לקח את זה למרקל בלי שהוא יודע שאג"ת מתלהב או לא מתלהב רוצה או לא רוצה, בא אליו ראש המל"ל עם ראש האגף האחראי על הנושא הזה במל"ל אבריאל בר יוסף או... אז זה עוד היה אבריאל, אמר לו הנה ההצעה, ראש הממשלה אני מניח... אבל אני מניח שתשאלו אותו, ראש הממשלה אני מניח הבין שהדבר הזה מקובל על צה"ל,

ועדה:

אם אפשר לדייק זה לא השאלה על הדרג המדיני אלא על הדרג המקצועי, איך חיל הים...

אתה חוזרים על זה שוב ושוב, אז עוד פעם, יכול להיות שהיה מישהו במל"ל יחד עם מישהו בצה"ל עשה סוג של ניצול הזדמנות והעלה רעיון להעלות לגרמנים נצ"ל, זה הכל,	יעקב נגל:
אמרת קודם שזה דבר שהוא לא פסול מבחינתך?	ועדה:
אני אומר עוד פעם, זה קורה הרבה פעמים, תאמינו לי, אני יכול להביא לכם הרבה מאוד דוגמאות כאלה, כולל דוגמאות שבהן היה... שוב, תרצו אני אביא לכם דוגמאות, היה מצב שבו הלך מישהו והציג לקנדים משהו ופעם הציגו את זה לזה... מה... וכמה פעמים הלך...	יעקב נגל:
אבל השאלה היא לא על הדרג המדיני,	ועדה:
זה קורה כל הזמן,	יעקב נגל:
לא אם ראש ממשלה מדבר על זה עם (מילה לא ברורה), זה בסדר, הבנו את הנקודה הזאת,	ועדה:
לא, לא, אני מדבר על דרג מקצועי שמעלה רעיונות כאלה בלי שיש אישור של שום דבר כזה,	יעקב נגל:
שעוקף את אג"ת? שעוקף את הרמטכ"ל?	ועדה:
בטח, מה זאת אומרת עוקף את אג"ת? יש דרג מדיני, הוא לא חייב... אג"ת הוא לא מנהל את המדינה, עדיין, אם היו... עוד פעם, אני מזכיר שוב אם היינו הולכים בדרך הזאת כמעט כל המערכות שאתם מכירים היום, לווינות, מערכות הגנה אווירית, כיפת ברזל, מעיל רוח, אני יכול לתת לכם דוגמאות, כל הדברים האלה אם היו שואלים את אג"ת לא היה, יעלה לך על הדעת שיהיה כיפת ברזל? אג"ת התנגד לכיפת ברזל, איך יש כיפת ברזל? אג"ת התנגד, איך זה יכול להיות שיש לנו כיפת ברזל?	יעקב נגל:
שמענו כבר גם על העניין הזה,	ועדה:
לא, התנגדו,	יעקב נגל:
גם על הגדר בעזה שמענו,	ועדה:
נכון, הגדר... הקיר הסלארי שהיה לי הכבוד יחד עם ראש הממשלה להוביל, צה"ל התנגד, בסוף איך הוא הוריד התנגדותו? כשה-2.8 מיליארד שקל הגיעו מבחוץ,	יעקב נגל:
דבר אחד זה התנגדות, דבר אחד זה היעדר עמ"ט והיעדר שיח, צריך להבדיל בין השניים,	ועדה:
תבדוק איזה עמ"ט היה בקיר הסלארי, תבדוק אותו פעם, תבדוק איזה עמ"ט היה כשהתנגדו לכיפת ברזל האם היה, לא היה... אין מה שנקרא... יש דרך מלך ויש הרבה דרכים ליד דרך המלך,	יעקב נגל:
מה המחיר כשהולכים לא בדרך המלך? המחיר הפוטנציאלי...	ועדה:
המחיר שהולכים בדרך המלך בלבד הוא שמחמיצים המון המון המון אפשרויות והזדמנויות, המחיר שהולכים לא בדרך המלך שיש פתח לטעויות, אם אתה לא הולך לזה... צריך... לכן אני כשאני מלמד... זה קורס שאני מלמד באוניברסיטה, הקורס שאני מלמד הוא איך עושים תהליכים למחקר ופיתוח במדינה כמו ישראל ובאים כולם ללמוד אותו, ואני אומר הכי טוב שעושים גם וגם, יש את התהליך ההיררכי, הסדור, תרחיש ייחוס, תרחיש איום (מילה לא ברורה) וזה... ויש את התהליך הכאוטי שבו כולם מדברים עם כולם, בסוף אתה מחבר את שניהם ביחד ואתה מחבר, עכשיו הדבר העיקרי שהוא יותר בעייתי הוא שגם עושים	יעקב נגל:

את התהליך הסדור, יש איום ייחוס וכל זה, ומגיעים למסקנות, תבדקו איך התקבלה תוכנית התר"ש של 2015, תשאלו את סגן הרמטכ"ל דאז איזנקוט, דנים, דנים, דנים, עושים את הכל, ואז עושים תוכנית, ואין קשר בין התוכנית לבין ההחלטות של הדירקטיבה של לחימה, כי בסוף נגמר הכסף, אז אף אחד לא הולך אחורה ואומר רגע בוא נפתח את הדירקטיבה ואת ההנחיות ואת מה אנחנו רוצים להשיג, בסוף אתה בונה חימוש ל-X* ימי לחימה ותוכנית עבודה או תוכנית פעולה ל-Y* ימי לחימה, וצה"ל עובד ככה כל הזמן, יש לי גם את זה וגם את זה ויש סתירה ואני כותב פתק תוך כדי דיון לאיך חייבים להעביר תקציב, אם לא מחר אין ממשלה, וככה זה קורה כל הזמן, עושים תהליך מסודר, תהליך לא מסודר, והאמת היא המסקנה היא אי שם באמצע... דרך אגב, אני לא מסתיר אבל שבקטע של הנצ"ל כנראה בתוך המל"ל היה פה איזה תהליך לא מסודר,

ועדה:

יעקב נגל:

נעבור למשהו אחר, לפי ידיעתך, כמה צוללות נדרשות למדינת ישראל? שאלה חשובה מאוד וטובה, וטוב לשאול אותה עכשיו *עוד לפני שהגעתי למל"ל בשנים 2009 – 2010 היה ויכוח אם צריך חמש או שש. צה"ל תמיד רוצה פחות. יכול להיות שזה נכון יכול להיות שלא, בסוף מי שקובע זה ראש ממשלה ודרג מדיני. אם תשאל את צה"ל עכשיו הוא יגיד שדי בחמש.*

נעשו עבודות?

ועדה:

יעקב נגל:

נעשו בטח, הרבה עבודות, הן מאוד תלויות...

בחיל הים או...

ועדה:

יעקב נגל:

חיל הים, ***, במל"ל, תשאלו... עוזי ארד היה מעורב בחלק מהדברים האלה, ***, החלטת ראש הממשלה שנתמכה על ידי הדרג המדיני ואושרה על ידי קבינט וועדת שרים הייתה אנחנו רוצים שש צוללות, עכשיו רק כדי לראות את האבסורד, תחילת 2012, מי שזוכר את המשבר התקציבי שהיה אז, אני הייתי אז ראש אגף הביטחון, עמידרור היה ראש המל"ל, יושבים ו... קיצצו אז לצה"ל, רצו לקצץ משהו כמו 4-5-6 מיליארד שקל בתקציב, זה היה אז... עד היום אומרים שזאת הייתה טעות חמורה, עובדה שאחרי זה תיקנו אותה, ואז קורא לנו ראש הממשלה ואומר אני מבקש שתבדקו מה תהיה המשמעות התקציבית וה... כמובן המבצעית לרדת משש צוללות לחמש צוללות, יש נייר כזה, ***, נייר שאני כתבתי בהנחיית ראש הממשלה וראש ה... לא זוכר אם כתבתי בשם ראש המל"ל או בשם ראש הממשלה, אל מפקד חיל הים, ***, אמרתי לו ראש הממשלה מבקש לעשות עבודה שאומרת מה המשמעות לרדת משש צוללות לחמש, משמעות מבצעית ומשמעות כלכלית, כמו שאתם קיבלתם את העבודה אני גם קיבלתי, עד היום לא הצלחתי לקבל את העבודה הזאת... או שהיא לא נעשתה או שהיא נעשתה ולא אושר להעביר אותה למל"ל, ***

איפה נעשתה העבודה?

ועדה:

יעקב נגל:

אם היא נעשתה היא נעשתה בחיל הים ***, שילוב כל כולם ביחד,

2012 אמרת?

ועדה:

יעקב נגל:

למה אני אומר את זה? כי אמירות של ראש הממשלה רוצה.. הוא רוצה שש, הוא עדיין רוצה שש, ולדעתי אם תשאלו אותו הוא יגיד שאולי צריך יותר, דרך אגב היום אחרי שעבדו הרבה שנים... קודם כל ב-2016

כשיצאנו... כשה-MOU הזה הסופי... אל תקראו... תקראו את הסופי שנחתם, הוא הכי חשוב, נחתם ב-2016, יש... יש עותק שנחתם,

כן, כן,

ועדה:

יעקב נגל:

אני לא הצלחתי למצוא אותו, לא חיפשתי יותר מדי, בימים האחרונים כשהתכוננתי לוועדה. הייתה תמימות דעים טוטאלית בוועדת השרים ובקבינט, ראש הממשלה, שר הביטחון, הרמטכ"ל, מנכ"ל משרד הביטחון, מפקד חיל הים, כולם, שצריך שש צוללות, הרמטכ"ל היה אז איזנקוט,

מי היה שר הביטחון?

ועדה:

יעקב נגל:

שר הביטחון היה בוגי יעלון, לא, שר הביטחון כבר היה... ליברמן, כשהתקבלה ההחלטה הוא כבר היה ליברמן,

אנחנו מדברים על יוני 2016,

ועדה:

יעקב נגל:

יוני... לא, זה לא יוני, זה אוקטובר לדעתי,

אולי אנחנו רוצים...

ועדה:

יעקב נגל:

ההחלטה בזה הייתה באוקטובר או בספטמבר 2016,

מדובר על צי של שש?

ועדה:

יעקב נגל:

2017, 2017,

צי של שש?

ועדה:

יעקב נגל:

צי של שש,

ועדה:

ולא כשתתקבל שש אחת תצא מהשירות,

יעקב נגל:

לא, צי של שש, כאשר גם ה-MOU נכתב ככה וגם הדברים האחרים שעשינו, שוב אני... יש פה נייר אחד שאני מקווה שיש לכם כי אני כתבתי אותו *** , זה נייר מאוד מפורסם... נייר החיצים המפורסם,

זה ראינו אותו, ראינו,

ועדה:

יעקב נגל:

הוא הנייר שאומר, חבר'ה אף אחד לא רצה את... רצינו שלוש שמחליפות שלוש... האמירות של אחרי אמרנו צריך אולי לבוא עכשיו לקבל אופציה ב-MOU שלוש שיחליפו את השלוש שאנחנו נקנה עכשיו, ***

ועדה:

משהו פה לא ברור לי, אתה אמרת שבשלב מסוים ההחלטה של ראש הממשלה שצריך סד"כ שש,

כן, לא, זה לא ראש הממשלה לבד,

יעקב נגל:

לא, לא לבד,

ועדה:

בקבינט, בוועדת שרים, לא זוכר מה,

יעקב נגל:

ועדה:

לא התכוונתי... אחרי זה אנחנו יודעים וכרגע אני לא יכול להפנות אותך למסמכים ספציפיים אבל נוכל לעשות את זה אם תרצה שבכל זאת נשארה השאלה הזאת פתוחה,

זה המשפט שאני רוצה להגיד עכשיו,

יעקב נגל:

איך זה יכול להיות?

ועדה:

יכול להיות,	יעקב נגל:
רק רגע, לצורך הפרוטוקול, אתה מעיין עכשיו במסמך מלשכת שר הביטחון מיום 17.2.16,	ועדה:
זה לא לשכת שר הביטחון, זה מסמך שנכתב בלשכת ראש המל"ל, אולי הוא נשלח... לא יודע מאיפה יש לך אותו אבל אני כתבתי אותו בלשכת יוסי כהן כשהייתי סגן ***	יעקב נגל:
מסמך החיצים הזה,	ועדה:
מסמך החיצים המפורסם, עשינו אותו לקראת נסיעת ראש הממשלה הראשונה למרקל באוקטובר 2015,	יעקב נגל:
זה מסמך באנגלית...	ועדה:
white paper,	יעקב נגל:
שהכותרת שלו background, ולמטה יש טבלה עם חיצים,	ועדה:
אין לו סימוכין, אין לו כלום, עשינו אותו בכוונה כי הוא white paper, שלא יהיה לו סימוכין ולא יהיה לו סיווג, שנוכל לקחת אותו איתנו,	יעקב נגל:
רק לצורך הפרוטוקול, הבקשה של ראש הממשלה לבחון סד"כ חמש שרשמת האם זה המסמך ואז...?	ועדה:
הו, יפה, רק שניה,	יעקב נגל:
אז רק אני... תקריא את התאריך רק,	ועדה:
אני לא מצאתי את הנייר הזה, אתה מצאת אותו,	יעקב נגל:
המסמך ממתי הוא המסמך שאתה מעיין?	ועדה:
*** המסמך מיום 4.12.12	יעקב נגל:
והוא מופנה למי?	ועדה:
מופנה למח"י *** , מזכ"צ ראה"מ, מזכ"צ שר הביטחון והמל"ל, אני, סגן... בדיוק, אני כתבתי את הנייר הזה, חתם עליו עמידרור, כתוב "על פי הנחיית ראה"מ"מ אנו מבצעים בחינה של תקציבי הגופים הביטחוניים, קיבלנו (מילים לא ברורות) הקליטה וההפעלה של השישית, אבקש לבחון ולהציג את תוספת העלות הכוללת שטומנת בחובה הפעלת הצוללת השישית כתוספת למערך הצוללות בהשוואה לעלות בהנחה שחיל הים ימשיך להפעיל רק חמש, כלומר שהשישית תחליף ישנה... *** , במסגרת הבחינה אבקש להציג את ההישג המבצעי הצפוי אם יש ככה וככה וככה", זה המסמך שחיפשתי, זה אומר שגם אותו... אלה שרצו שש בדקו גם את האפשרות לחמש, אני לא קיבלתי תשובה למסמך הזה, לא קיבלנו תשובה, לא הגיעה עליו תשובה עד היום,	יעקב נגל:
הייתה בקשה לעשות עבודה?	ועדה:
לא הגיעה תשובה, *** , חיפשנו את התשובה למסמך הזה,	יעקב נגל:
ולא מצאתם,	ועדה:
לא מצאנו,	יעקב נגל:
אבל מה זה? כשלא מגיעה תשובה אז אפשר לדרוש אותה,	ועדה:
אתה צודק, אתה צודק, אני מזכיר שהתשובה התבקשה בגלל שהייתה בעיה תקציבית, מכיוון שבשלב מסוים הבעיה התקציבית התאינה אז	יעקב נגל:

פחות לחצו על הדבר הזה, ומכיוון שגם כל אלה שביקשו את היכולות שלא כל כך רצו את הדבר הזה אז לא לחצו יותר מדי, אבל בזמן הלחץ הגדול של התקציב ב-2012 חיפשנו ב... מתחת לכל אבן שאפשר להפוך אותה איפה אפשר להביא כסף. ***

ועדה:

עכשיו צוללות 7-9 מניין הן הגיעו? הרעיון של 7-9,

יעקב נגל:

אוקיי, מכיוון שצוללת, ולימדו אותי כשנכנסתי לתפקיד, יש לה אורך חיים מוגדר וסופי, לא כמו בחיל האוויר שראש להק ציוד יכול לעשות דיון, לעשות החלטה פיקודית של הארכת תוקף או הארכת קילומטרז', אני יודע שאני אומר את זה בציניות,

ועדה:

זה לא פיקודי, מעולם זה לא פיקודי, אין כזה דבר... עבודה הנדסית,

יעקב נגל:

אני כשהייתי אחראי על מטוסי המודיעין הם עברו ב-X* שעות את מה שהיצרן אישר לטוס בהם, כל פעם היה החלטה מאריכים בעוד Y*, בעוד Y*,

ועדה:

נחזור לצוללות,

יעקב נגל:

בצוללת הסבירו לי אין לאף אחד אישור להאריך את זמנה בשעה אחת, זה אומר שמהיום שהיא התייצבה ***...

ועדה:

לא נכון כי הם האריכו לא פעם, היו להם הארכות,

יעקב נגל:

לא, אף פעם, לא, כמו שהסבירו לי לא,

ועדה:

מי הסביר?

יעקב נגל:

אנשי הצוללות בחיל הים ו... אנשי חיל הים *** שלימדו אותי מה זה צוללות, עכשיו כשאני נכנסתי לתפקיד היה בחור בשם יובל צור, הוא לימד אותי מה זה צוללות, הוא אומר לי צוללת יהיה X* שנה*, זהו, אין אף צוללת שנכנסה לים למעלה... כשהייתה בת X* שנה*, עכשיו לכן כשאתה לוקח את מספר הצוללות שיש לעם ישראל, רואה כל צוללת... זה הטבלה המפורסמת הזאת, רואה מתי היא מסיימת את חייה, אומר צוללת צריכה להחליף אותה, צריכה להגיע כך וכך זמן לפני, ולכן הגענו למסקנה שהצוללת הראשונה צריכה להתייצב בישראל ***...

ועדה:

צוללת מספר?

יעקב נגל:

7, מספר 7, לא בסד"כ אלא בהצטיידות,

יעקב נגל:

צוללת מספר 7 שתחליף את צוללת מספר 1 *** כשהיינו בפברואר 2016 אמרנו אנחנו חייבים עד סוף שנה לחתום MOU להיכנס למשא ומתן ***,

ועדה:

אמרנו אנחנו זה מל"ל?

יעקב נגל:

אנחנו זה מל"ל ומשרד הביטחון והקבינט וכולם,

ועדה:

אבל אני נדמה לי... שלא ראינו דרישה... מחיל הים לדבר הזה,

יעקב נגל:

אני יודע, *** עכשיו היו גם פה ושם בחלק מהמקרים נציגי חיל הים, אני כבר לא זוכר בחלק מהדיונים, חלק היו, חלק לא היו, אני לא רוצה להגיד. עכשיו זה נכון שברגע שהטיטוט MOU נשלחה למשרד הביטחון, לא לחיל הים, אמר מנכ"ל משרד הביטחון לנו לא מתאים לעשות חוזה השנה, אנחנו רוצים לדחות את כל הדיונים בשנה-שנתיים כדי שזה לא ישפיע על התר"ש הנוכחית, עמדתו לא התקבלה, ***,

ועדה:

אתה אומר עמדתו לא התקבלה אבל לפני הנסיעה באוקטובר 2015 בכלל לא נשאלה עמדתו,

יעקב נגל:

סליחה, סליחה, עמדתו ועוד איך נשאלה, לא רק זה, אני אגיד... אתה יודע מה? אני לא רוצה להגיד כי אני לא הייתי שם, אבל אני חושב שאני שאלה... אני לא... אם זה המנכ"ל, השר, אני לא יודע, כשחזר ראש הממשלה מהפגישה עם מרקל באוקטובר 2015 הוא כינס את הקבינט וסיפר להם על הנסיעה ואמר בנסיעה... דרך אגב, זה חוזר גם לקודם, תקראו את הפרוטוקול, בנסיעה ביקשתי ממרקל לבקש ממנה שלוש צוללות ושתי ספינות נצ"ל, שר הביטחון יעלון היה בפגישה הזאת כי הוא לדעתי מיד אחרי אבל מתייחס למשהו אחר לגמרי, לא מתייחס להודעת ראש הממשלה, לכן הקבינט עודכן במה... מה היה באוקטובר 2015, אז האם שאלו אותו לא שאלו אותו שאלה... לא יודע, אני אומר לכם שהיה, אני כשעשיתי את ה-MOU שלי שלחתי אותו להתייחסות משרד הביטחון, ואני אומר עוד פעם את כל ההערות המקצועיות למעט התאריך קיבלנו, עכשיו לגבי ה... עוד דבר, הם אמרו... אבל... זה היה בעיקר הרמטכ"ל איזנקוט, הבנו אתכם, בסדר, דברים יכולים לקרות, אני מבקש שהחוזה עם הגרמנים ייכתב, לכן שינינו את לוחות הזמנים כך שאם נרצה בסוף העשור, אם נגיע למסקנה אחרת, *** , אתה לא חייב...

ועדה:

אוקיי, מי... דחפו אותו בעניין צוללות 7-9? משהו...

יעקב נגל:

דחפו אותי למה? ל...

ועדה:

להתקדם עם 7-9,

יעקב נגל:

כמובן, אני נכנסתי לתפקידי ב-6.1.16 ו... דחפו זה משפט קשה אבל זה חלק מתפקידי, נכנסתי לתפקיד ב-6 לינואר והמשימה הראשונה שאני מקבל היא להכין... דרך אגב אני מזכיר נכנסתי כממלא מקום... אפילו בהתחלה לא חשבתי להעביר את הציוד שלי למשרד ראש המל"ל כי חשבתי שאני אהיה שם שבועיים, במקרה הטוב ארבעה שבועות, גמרתי קדנציה שלמה ככה, אומרים לי אתה צריך להכין את נסיעת ראש הממשלה,

ועדה:

מי (מילים לא ברורות)?

יעקב נגל:

אני אומר לעצמי, אני עושה דיונים, יש... ככה עובד המל"ל, מה... מה המשימות הבאות? הולכת להיות פגישה... פגישת ראש ממשלת ישראל עם מרקל, אני... האם נאמר לי את זה בפ"א... סביר להניח שבפ"א עיין עם ראש הממשלה או בפ"א עיין עם ראש הסגל, יש פגישה עם מרקל, נא להכין את הפגישה, זה תפקידו של ראש המל"ל, אני אומר אוקיי, אני צריך להכין את הפגישה, תביאו לי את כל הניירות הישנים, מה היה בעבר, מה היה המחוייבויות, מה סוכם בפגישה הקודמת, מה נעשה בפגישה הבאה, אני רואה שסוכם בפגישה האחרונה שיהיה מפגש GtoG, מפגש... זה לא... בין ממשלות, שיתחיל במפגש מצומצם יותר בין ראש הממשלה למרקל ובו אנחנו צריכים להציג לגרמנים טיוטת MOU של שלוש צוללות ושני נצ"ל, קורא למי שעסק בנושא הזה במל"ל, קוראים לו אבנר שמחוני, אין לי משהו אחר לשאול אותו, ואומר לו אבנר תכין לי טיוטה, עכשיו הטיוטה הראשונה שנשלחה למשרד הביטחון, אותו נייר שהראיתם קודם, לזה צורף טיוטה, היא טיוטה שעברה ממנו, אני עשיתי עליה כמה תיקונים, עדכונים, לא יותר מדי,

ועדה:

אגב, משהו טכני, שמחוני יושב במחלקה שאחראית על הדברים האלה?

יעקב נגל:

לא, אין מחלקה שאחראית על הדברים האלה, זה הבעיה, זו הייתה הבעיה באותה תקופה, אבנר שמחוני היה עוזרו האישי של... של אבריאל

בר יוסף כשהיה משנה לראש המל"ל, כשאבראל בר יוסף עזב היה שם איזה לקונה, אני לא... יש פה נושאים אישיים אבל... הוא לא היה כפוף לי, כן היה כפוף לי, כל זמן שלא הייתי ראש מל"ל הוא לא היה כפוף לי, הוא היה סוג של כפוף ישירות לראש המל"ל, סוג של מה שנקרא... הוא לא היה כפוף לי פיקודית עד שנהיית... אני לא יודע למי הוא היה כפוף, תשאלו... זה שאלה... שאלה... עדינה, לא יודע, כשאני נכנסתי לתפקידי כראש המל"ל אמרתי זה ייגמר, קראתי לו ואמרתי לו יש לך שתי אפשרויות, או להיות כפוף לראש אגף הביטחון או לארוז את הציד, הוא לא אהב, כן אהב, הוא כפוף לראש אגף הביטחון ומאחרי זה הוא היה כפוף לראש אגף ביטחון לכל התקופה, אני לא האמנתי במצב שבו יש בן אדם שיכול להיכנס לראש המל"ל ולהגיד לו יש לי לעדכן אותך משהו אבל נגל הסגן שלך לא יכול להיות בחדר, זה קרה,

עד שאתה מונית לתפקיד...

ועדה:

כשאני הייתי... עד... מהרגע שאבראל עזב עד הרגע שאני מונית להיות ראש מל"ל, אז אני... אבנר שמחוני אדם מאוד מוכשר, ראיתם אותו, תראו אותו, אבל הוא היה זה... בסוף אני השתמשתי בו המון כי הוא היה לו את כל הידע, לא היה לי... לא היה לי במי להיעזר, הוא היחידי שהיה לו את הידע, את הידע, את היכולות, את ה... את הנתונים, את הכל, אז הוא כתב לי את הנייר, הוא גם בא איתי אחר כך לכל הפגישות, הוא איש מוכשר מאוד, היה איזשהו ניואנס קטן שהוא עדיין היה נאמן לאבראל, דרך אגב הוא... מזכיר לכם שחודש אחרי זה אבראל בר יוסף מונה לראש המל"ל ולדעתי אם הוא היה מגיע להיות ראש מל"ל אבנר שמחוני היה מקבל תפקיד בכיר, אני מניח,

נחזור רגע לעניין של 7-9...

ועדה:

אבל אמרתי משפט אחד... סליחה, אם לא גמרתי אותו, *** שאם רוצים חמש אפשר חמש,

יעקב נגל:

הו, על זה אני רוצה באמת לעמוד, כלומר על אף שאמרנו לנו קודם שהייתה החלטה של ראש הממשלה... של הקבינט שצריך שש וכולי עדיין האופציה שבסוף ירדו לחמש ריחפה,

ועדה:

זה מופיע בהחלטת הקבינט,

יעקב נגל:

זה מופיע בהחלטת הקבינט?

ועדה:

למיטב זיכרוני אם תמצאו את החלטת הקבינט שאישרה לצאת-MOU הם מבקשים שישאירו את האופציה להישאר עם חמש,

יעקב נגל:

ממה זה נבע? ממה זה נבע?

ועדה:

ממה זה נבע? עדיין רצון של הצבא להגיד אולי בכל זאת בעתיד לא יהיה לנו כסף, לא יהיה כזה, נישאר עם חמש, נבע... דרך אגב, רק משיקולים תקציביים, רק משיקולי תקציב, היום לדעתי כולם ברור להם שש, יש דיונים האם צריך שבע, זה מה שאני מבין, אני כבר לא מעורב בזה ***

יעקב נגל:

במסמך הזה שהשופט זילברטל שאל אותך עליו מסמך מיום 13.6.16 של המטה לביטחון לאומי, בסיכום שלך בסעיף 3(א), אתה אומר "תזמון עבודת המטה וההתקדמות לעבר חתימה על ה-MOU אינו אופטימלי... מבחינה פרויקטלית", מה הכוונה ב...?

ועדה:

אינו אופטימלי, נכון... הכוונה היא שאתה לא מספיק גמור עם מה בדיוק, איך אתה רוצה לראות את הצוללת, איך היא תראה, אנחנו

יעקב נגל:

ידענו... (מילים לא ברורות) מוכן אבל ההנחה אומרת שיש לזה MOU, זה רק...

ועדה:

כלומר לא... לא אידיאלי מבחינת המפרט שאתה...

יעקב נגל:

המפרט והתזמון, אם הייתי יכול לחכות עוד כמה חודשים הייתי... ***,

ועדה:

זה לא חוזה,

יעקב נגל:

לא חוזה, זה MOU,

ועדה:

יש לך עוד זמן,

יעקב נגל:

זה MOU שמה שנקרא binding הצד השני, אני לא bound, כתוב ב-MOU בצורה ברורה, ממשלת ישראל איננה מתחייבת לרכוש את הצוללות האלה או את כל הצוללות האלה, ***, אני רוצה רק לקבל מחויבות מדינית גרמנית שכל צוללת שאני קונה עד מחיר של 1.8 מיליארד יורו לכולם אני מקבל מהם 30% אחוז, ... אני רוצה... אמרתי לכולם חברים... אצל הגרמנים אין ויכוחים פנימיים, דרך אגב, עוד נקודה שבטח עלתה אצלכם, שוב, אני... לפעמים אני לא אוהב... חלק מהאנשים שאני מדבר עליהם עכשיו הם היו אלי"ף מפקדיי בי"ת אנשים שאני מאוד מעריך, אבל לפעמים אומר...אומר חכם סיני (מילה לא ברורה) חכמים, קשה מאוד לחזות את העתיד, הרבה הרבה יותר קשה לחזות את העבר, ויש פה הרבה ניסיונות לחזות את העבר, ואני אומר את ה... את ה... את ה... יש פה משפטים שלפעמים חוזרים על עצמם ברמת אמירות של מה מותר, מה אסור, מי אמר מה לכל דבר, אומרים מידרו את משרד הביטחון, את מנה"ר, מהתהליך המשא ומתן עם הגרמנים וכל זה, עכשיו אני לא... עוד פעם, לא מוציא סימוכין, יכול להיות שזה היה בשיחת טלפון, יכול להיות... כי עוד שאמרו שאני גם לא מצאתי אותם בניירות, אני ביקשתי, אני בנית צוות למשא ומתן, אחרי שחזרנו ממרקל בפברואר בנית צוות למשא ומתן מול הגרמנים,

ועדה:

מי (מילים לא ברורות)?

יעקב נגל:

אני עמדתי בראשו,

ועדה:

לא, אתה... אבל לא נסעת כל פעם למשא ומתן,

יעקב נגל:

נסעתי פעמיים ומידי פעם הייתי שולח את מישהו מתחתיי, נסעתי די הרבה,

ועדה:

אז מי היה בו?

יעקב נגל:

אני אומר היה... בדרך כלל היה נוסע מטעמי אבנר שמחוני ותיכף... מי היה... ביקשתי ממנכ"ל משרד הביטחון תן לי נציג של מנה"ר בצוות, אני רוצה גם נציג של מנה"ר, אמר לי בשום פנים ואופן לא, אתם נמצאים עכשיו בשלב של משא ומתן של MOU, MOU זה בין ממשלות, אין למנה"ר מה לעשות, אני מבחינתי יש ראש משלחת משרד הביטחון בגרמניה, אז היה יעקב הדס שגיליתי רק שנים אחרי שאנחנו בכלל בני דודים,

ועדה:

הוא היה שגריר,

יעקב נגל:

הוא היה שגריר, סליחה, הוא היה שגריר ישראל והיה ראש משלחת, היה... איך קראו לו? דב משהו, דב לוטס, דב לוטס, הוא מבחינתי מספיק, אבל גם השגריר היה מעורב בחלק מהפגישות, לא רוצה נציג מנה"ר, ואני ראיתי אחרי זה שיש תלונות של ראש מנה"ר דאז צוקר ועוד כמה למה מידרו את מנה"ר מהתהליך, דרך אגב, מהרגע... בסוף לחתום... (מילים לא ברורות) לא משנה... ומהרגע שבו העסק הזה נחתם,

ה-MOU, מי שניהל את כל המשא ומתן מול (מילים לא ברורות) הוא משרד הביטחון כי זה מה שצריך לקרות, ההחלטה צריכה להתקדם... להתקבל במקום אחר. (מילה לא ברורה) הרכש, כתיבת הניירות, זה משרד הביטחון עם חיל הים, בצוות היה לי נציג של חיל הים, זה נתנו לי, היה לי אלוף משנה מחיל הים, ***

***, נציג בגרמניה, אני, אבנר שמחוני, זהו, זה הצוות,

יעקב נגל:

מה לגבי תשע?

ועדה:

אין דבר כזה,

יעקב נגל:

צי של תשע?

ועדה:

אין דבר כזה, עוד פעם, יש נייר אחד בודד, האמת היא שגם אותי... כל פעם קראתי אותו אחרת אבל אחרי זה דיברו עליו כל כך הרבה, קראתי אותו עוד פעם ועוד פעם ואפשר להבין ממנו, לא צריך תשע צוללות ואף אחד לא רצה תשע צוללות, אבל במסגרת...

יעקב נגל:

אף אחד לא רצה?

ועדה:

אף אחד לא רצה תשע צוללות אף פעם, אף פעם לא הייתה דרישה כזאת... לא הייתה דרישה, באותו נייר שראינו קודם... באותו נייר שהיה קודם כשדיברו על *הפלטפורמה האווירית*... *** ועוד כמה דברים שלא התקדמו לשום מקום אחר נאמר אני רוצה... דרך אגב ממליץ לכם לשאול את ראש הממשלה את השאלה הזאת, יכול להיות שהוא חושב שצריך היה יותר או זה... אם היינו יכולים להרשות לעצמנו את זה *** , אבל יש מקום אחד שבו יש אמירה שלא התפתחה לשום דבר, לשום בחינה ולשום צורך, להיערך אולי אחרי שנגמור את הזה... אולי בעוד עשור לקנות עוד שלוש כדי שאולי פעם יהיה יותר, אפשר להבין את זה ככה, אפשר לא להבין את זה, אני לא הבנתי את זה ככה, אני כשכתבתי את מסמך החיצים שזה שלושה חודשים אחרי הנייר ההוא... היה ברור לי שאנחנו רוצים שש צוללות, שום תשע,

יעקב נגל:

לא שמעת מגורם מדיני... כלשהו דרישה לתשע?

ועדה:

לא, לא שמעתי אף פעם דרישה למעט אותו שורה שהיה לי... עד... עד עכשיו שהוקמה הוועדה קראתי את זה פעם ועוד פעם ועוד פעם אמרתי שאפשר להבין מהשורה הזאת שאולי התכוונו לתשע, אני פשוט אישית לא אהבתי את הנייר הזה בכלל, מבחינתי עדיף היה שהוא לא היה נכתב כי יש בו... יש בו 95% דברים טובים ו-5% דברים לא טובים,

יעקב נגל:

הנייר עם *הפלטפורמה האווירית*, רק שנדע על מה מדובר,

ועדה:

כן, כן, נייר הכנת התר"ש. דרך אגב אני ראיתי את זה כשהיה צריך לכתוב לצבא כשהוא בא עם תר"ש "גדעון", יש שקפים, אפשר לראות אותם בדיוני קבינט, הנה הדברים שהתבקשתם לעשות בהנחיות ראש הממשלה על התר"ש והנה מה לא עשיתם, לא תמצאו שם אף שורה שאומרת התבקשתם לעשות תשע צוללות ולא עמדתם בזה,

יעקב נגל:

ראש הממשלה לא הנחה לבדוק את... את העניין של ה...

ועדה:

לא,

יעקב נגל:

עוד פעם, יש נייר אחד שנקרא... במסגרת עשרות דברים לבדוק, אוקיי? עשרות דברים לבדוק מופיע גם לבדוק את ההיערכות לאפשרות של בעתיד לעשות יותר צוללות,

יעקב נגל:

פרופסור נגל, אתה לא הכרת את הדרישה הזאת בזמן אמת,	ועדה:
לא,	יעקב נגל:
הכרת באותה תקופה דרישה לסד"כ שבע?	ועדה:
לא,	יעקב נגל:
גם את זה לא הכרת, בסדר,	ועדה:
יש אמירה... ראיתי באמירות שמנכ"ל משרד הביטחון דן הראל אומר שראש הממשלה דפק לו על השולחן בפגישה ואמר לו אני רוצה שבע, דרך אגב אני מבין את זה, אני שמעתי אמירות כאלה אחרי מעשה, ראש הממשלה אם היית שואל אותו אומר אני רוצה שבע,	יעקב נגל:
מה זה אני רוצה?	ועדה:
אבל... אני חושב שצריך שבע, לא אני רוצה,	יעקב נגל:
לא, בסדר, זה ברור, זה לא גחמות,	ועדה:
אבל... אבל זה לא גחמות ובסוף ראש הממשלה הבין... ובסוף גם ראש הממשלה נמצא במסגרת אילוצים, במסגרת כל האילוצים אמר מבקש...	יעקב נגל:
אבל כשראש ממשלה חושב שצריך שבע זה לא בגלל שהוא חושב נקודה... האם הוא צריך לבסס מחשבה כזאת על איזשהן עובדות?	ועדה:
יש עובדות, העובדות אומרות ***... יש אמירות שראש הממשלה... היום הוא משוכנע בזה יותר לדעתי מאשר בעבר. משיחות שלי איתו, כל פעם, אני מדבר איתו מדי פעם, ואני אומר ההבנה שלו הייתה שהוא יכול לקבל, הוא... מה זה נקרא? הוא זכותו לבקש גם 10, גם 15, אם הוא רוצה, בתנאי שהוא יתמוך בזה בתקציב, **, אנחנו אומרים לו אוקיי, בסדר, אתה רוצה? 200 מיליון שקל, 150 מיליון שקל, אין כסף, אין **, אין עוד כסף, אין עוד צוללות, אין עוד צוללות, אין עוד כסף, אין עוד צוללות... זה בסוף הכל צריך להגיד מה רוצים, לכן יש הנחיות לבדוק, לא הנחיות לרכוש... האם ראש הממשלה אמר לדן הראל לא? אני לא יודע, לא הייתי בחדר,	יעקב נגל:
אני מקריא לך מדברים שאמרת במשטרה, כן? זה מדברים שאמרת במשטרה ביום 11.12.16, עמוד 8, שורות 194-196, "הייתה בסך הכול תקופה קצרה מאוד של חודשיים שראה"מ הנחה לבחון אפשרות של הגדלת הצי בדיוק כמו דברים אחרים רבים שהתבקשו באותו נייר ולא הבשילו..."	ועדה:
לא זכרתי שאמרתי את זה, זה בדיוק מה שאמרתי עכשיו, היה אותו נייר מפורסם שדיברתי עליו עכשיו והוא הנייר הזה חי בערך חודשיים ובו היה הנחיות לעשות הרבה דברים, אחד מהם לבחון אפשרות להגדיל, זה לא הבשיל,	יעקב נגל:
להגדיל לשבע או לתשע?	ועדה:
לתשע. אם תקרא נכון את הנייר, להיערך ל... כמו שהרבה מאוד דברים מאותו נייר לא הבשילו גם זה לא הבשיל. אני יכול להראות הרבה מאוד דוגמאות שמופיעות בנייר הזה שלא הבשילו, כי בסוף תמיד אמרתי ל... כשאני הייתי עוד גם במשרד הביטחון, אם אתה בנושא תפקיד בכיר נותן הנחיות או תעדופים למי שעושה עבודות מולך, תר"ש וזה, שסך הכל כשמחברים את כל סדרי העדיפויות זה יותר... סדרי עדיפות, אחד, זה יותר מהכסף שיש לך, אין משמעות למה שעשית, כל העבודה שלך שווה אפס, אתה חייב לבוא ולשים... אני זוכר שאמרתי את זה לשר הביטחון מופז, הוא רצה ***, תבחן את כל מה שאתה מנחה אותנו לעשות, זה	יעקב נגל:

הרבה יותר מהכסף שיש לך. כל מה שבעדיפות אחת הוא יותר ממה שיש לך אז חבל לכתוב את הנייר, הוא לא שווה כלום,

ועדה:

טוב, אתה יודע משהו על המעורבות של עורך דין שמרון בנושא הצוללות או ספינות המגן?

יעקב נגל:

אני יכול להגיד משפט אחד, על ספינות המגן תיכף אני אגיד כמה משפטים, רציתי להגיד בהתחלה, כי לדעתי זה פשוט להגיד... גילוי נאות, יש דברים שאני יודע, אומר מידע, הייתי שם, ידע הכוונה אני הייתי שותף, צוללות 7-9 הייתי שותף מינואר 2016 וגם הייתי אחראי וניהלת, ספינות המגן ניהלתי את כל הבדיעבד שבו אספתי את כל הניירות, למדתי את החומר, הייתי שותף לאחר מכן, לא הייתי שם כשזה קרה, אז אני אדבר תיכף על ספינות המגן, עורך דין שמרון אני לא נפגשתי איתו אף פעם בנושאים מקצועיים, השניים או שלושה מקרים שפגשתי את שמרון זה כשהייתי רואה אותו במסדרון, הרי מי שמכיר איך... איך... איפה יושב ראש המל"ל ואיפה יושב ראש הממשלה באקווריום אז קרה פעם-פעמיים שנתקלתי בו במסדרון, שלום שלום, לא הייתה לי שיחה של מעבר לשלום שלום עם שמרון אף פעם כמו שאת גנור לא ראיתי אף פעם, אז אני לא יודע מה... לא יודע שום דבר על מעורבותו, איתי לא דיבר אף מילה,

ועדה:

האם שמעת משהו מדן הראל או מאחז בן ארי על המעורבות של שמרון בענייני ספינות המגן...

יעקב נגל:

לא,

ועדה:

או הצוללות?

יעקב נגל:

זכור, ספינות המגן האמירות שמעורבות וזה היה לפני זמני כראש המל"ל,

ועדה:

אני שואל אם שמעת... מדן הראל...

יעקב נגל:

לא הייתי אחראי, לא שמעתי, לא שמעתי מעבר למה שקראתי בניירות, לא שמעתי מהם אף פעם בטלפון,

ועדה:

באוזניך,

יעקב נגל:

באוזני לא שמעת,

ועדה:

טוב,

יעקב נגל:

אבל אני רוצה להגיד משפט אחד על ספינות המגן, כי הוא חשוב לי להגיד,

ועדה:

כן, בבקשה,

יעקב נגל:

שוב, בלי להטיל ביקורת אבל זה חשוב כי זה חוזר חזרה למשפט שבו פתחת על תהליכים ועל איך עושים וכל זה, אני רוב שנותיי גדלתי במערכת הביטחון, הייתי ב-8200, במשרד הביטחון וזה, וזה מערכת מאוד גדולה ומורכבת, חזקה מאוד, כוחנית, וטוב שהיא כך עד נקודה מסוימת, והיא כשעובדים איתה כמו שהיא רוצה היא טובה, כשעובדים איתה לא... זה... אני רוצה להגיד שלושה משפטים כי זה חשוב. אתן לכם שתי דוגמאות שלי כראש מל"ל עם שר הביטחון דאז, היה הצגה בקבינט, כמו תמיד המל"ל עושה עבודת מטה, מציג אלטרנטיבות בעד ונגד ולפעמים המלצה לפעמים לא, היה המלצת משרד הביטחון, במקרה הזה המל"ל תמך בהמלצת משרד הביטחון, קיבלנו מלוא החופניים שבחים איזה אנשים טובים יש במל"ל, סוף סוף אפשר לעבוד, כל הכבוד לעבודה, אנשים רציניים מאוד, עושים עבודה ומציגים, שלושה שבועות אחרי זה דיון אחר, נושא אחר, עוד פעם עמדת משרד הביטחון, אנחנו עושים

עבודת מטה, מציגים אלטרנטיבות בעד ונגד ומתנגדים לעמדת משרד הביטחון, אומרים שהיא לא נכונה, קיבלנו קיתונות של שופכין, מי אתם? מי שמכם? אתם פה סך הכל זה... אנחנו עובדים אלפי שעות עבודה וזה... מה אתם... מאיפה אתה יודעים אם להגיד כן או לא? אני אומר את זה רק כזה... מערכת הביטחון שהיא מתעסקת בדברים האלה, אני חוזר לספינות המגן, ספינות המגן מתחילות אי שם ב-2012, בדיון הראשוני אודי שני ידידי הטוב, כמנכ"ל משרד הביטחון, מערכת הביטחון רצתה וביקשה, יש ניירות, יש לי ניירות, עברתי על זה, ניירות שאומרים אנחנו רוצים תהליך תחרותי אבל... לא בדיוק תחרותי, אנחנו רוצים את ספינות... את הספינות אצל הקוריאנים כי נעשה רכש גומלין, *** זה... הקוריאנים מי שמכיר אותם, אני עבדתי איתם הרבה, מבחינתם כל דבר כזה של רכש גומלין זה... הוא סוג של שחיתות, שוחד, הם לא מוכנים, הם לא היו מוכנים בשום צורה שהיא להיכנס, כל דבר נחרט, אתם רוצים... אין רכש גומלין, אתם רוצים שאנחנו נמכור ספינות נמכור, אתם רוצים שנקנה כיפת ברזל או שרביט קסמים או לוויין או זה או מכ"ם... ***, ולכן היה אמירה של משרד הביטחון בלי מכרז קוריאנה, התחילה 2013, גם חיל הים אמר, גם חיל הים בא ואמר שהספינות שהם רוצים, הן גרמניות, הגרמניות עומדות במפרטים, יש לנו ניסיון עם הגרמנים, משרד הביטחון רצה לקנות מהגרמנים בלי מכרז, ובאותה תקופה היה 30%... עוד פעם, היה ויכוחים, המספרים נעים תמיד בין 27% ל-33%, בספינות גמרנו עם... עם 30% או 27%, אני לא זוכר את המספר המדויק, עכשיו אמרו משרד הביטחון שהם רוצים בלי מכרז, הם רוצים לקנות את הספינות בלי מכרז אצל הגרמנים, בלי מכרז אצל הגרמנים, ואז עלה המצב של פלסטינים וכל זה, הגרמנים אמרו, הויזגו, לא תקבלו את ההנחה, ואז כולם הסכימו, ***, אם אין הנחה אין גרמנים בלי מכרז למרות שהם הכי מתאימים וחיל הים רוצה אותם והכל אנחנו ***, ואז יצאו לדרך, דרך אגב במקביל הבינו הגרמנים שזה המצב, מרקל מדברת עם נתניהו. שני שרים, שר החוץ ושר האוצר באותה תקופה מתקשרים היסטוריים למל"ל, למשרד הביטחון, השרים היו ליברמן ולפיד, אוי ואבוי, אסור לצאת למכרז, בשום פנים ואופן אסור לצאת למכרז, ליברמן משיקולים תקציביים, לפיד משיקולים מדיניים, תעצרו את משרד הביטחון, אל תתנו להם לצאת למכרז, משרד הביטחון מחליט לצאת למכרז, ראש המל"ל אומר למשרד הביטחון אל תצאו למכרז, אני במשא ומתן עם מרקל, אני מתקדם, היא אמרה במאי 2014 יש היתכנות, בוא נמשיך, אומר ראש הממשלה לראש המל"ל ולמזכ"צ דאז אייל זמיר שהיום מנכ"ל משרד הביטחון תודיעו להם שאני אוסר לצאת למכרז, בסוף ההחלטה הייתה... כותב אייל זמיר מכתב למנכ"ל משרד הביטחון "אל תצא למכרז", יוסי כהן מדבר עם מנכ"ל משרד הביטחון "אל תצא למכרז", דן הראל מחליט לצאת למכרז באמצע מבצע צוק איתן בניגוד לעמדת שר הביטחון, סליחה, בניגוד לעמדת... עכשיו מה אני אומר? כשמשרד הביטחון רצה בלי מכרז פעמיים זה היה תקין, כשהמל"ל או ראש הממשלה או שר החוץ או שר האוצר אומרים בלי מכרז זה מושחת, זה לא אמירה נכונה, זה הייתי חייב להגיד, אי אפשר ל... אי אפשר להגיד את שני המשפטים האלה באותה אמירה, אני אין לי בעיה שזה ייכנס לפרוטוקול, זה אי אפשר להגיד את זה,

טוב, בסדר,

ועדה:

בפועל הגיעה... הגיעה... הגיעה הנחה, דרש מנכ"ל משרד הביטחון אני לא מבטל את המכרז עד שאני לא אקבל את האישור הזה בכתב, זה לקח עוד חודשיים, קיבלנו בכתב את ההנחה, בוטל המכרז,

יעקב נגל:

כל זה אבל אתה אומר שלא מידיעה אישית?

ועדה:

מקריאת ניירת, אמרתי זה מקריאת הניירת,

יעקב נגל:

בסדר, אוקיי, מי שהיה מעורב בדברים האלה לעומק בתקופה הזאת היה יוסי כהן היה ראש המל"ל, אם הוא יזכור את הכול אני לא יודע,	ועדה: יעקב נגל:
*** ***, חלק מחיכוכים של מזכ"צ ראש הממשלה עם מפקדו הרמטכ"ל הוא שהוא יודע דברים שאסור לספר לו. אבל זו העובדה. מזכ"צ ראה"מ יודע דברים ששר הביטחון לא יודע למרות שמפקדו, הוא מושאל, אבל מפקדו הוא הרמטכ"ל. הוא מקדם אותו אחר כך. אני דרך אגב, מאלה שטוענים לכן, שמזכ"צ ראה"מ צריך להיות תמיד תפקיד אחרון ולא תפקיד קידום, אבל זה דיון אחר לגמרי.	יעקב נגל:
בזה לא נדון. אני אומר, זה בדיוק, זה לא דנים, זו שאלה מאוד מעניינת. ויכוח מאוד מעניין, אני חושב שצריך להיות אלוף שזה תפקידו האחרון.	ועדה: יעקב נגל:
או אלוף בדימוס? לא. אלוף עם מדיום. זה מזכיר צבאי. איך אמר לי [אליעזר] טולדנו? "אני זה שמעיר את ראש הממשלה, אומר לו היה פיגוע היה זה". אומר לי, חברים טובים, "מה תפקיד המזכ"צ?" אומר "לפי דעת נגל, התפקיד היחידי של המזכ"צ זה להודיע לראש הממשלה על פיגועים והרוגים. כל השאר מחליט המל"ל". בסוף סיכמנו, עבדנו מצוין ואנחנו חברים עד היום. ניסיתי להעביר את כול מה שאני יודע, תצטרכו עזרה שלי תמיד אני זמין לשירותכם. יש פה שני אנשים ש... יש פה ועדה מדהימה.	ועדה: יעקב נגל:
תודה רבה.	ועדה: